

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

YEREL YÖNETİMLERİN BAŞARISINDA SOSYAL SERMAYENİN ROLÜ(DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)

Nigar DEĞER ÇAKAR

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2021

YEREL YÖNETİMLERİN BAŞARISINDA SOSYAL SERMAYENİN ROLÜ
(DİYARBAKIR ÖRNEĞİ)

Nigar DEĞER ÇAKAR

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2021

ÖZET

Değer Çakar, Nigar. *Yerel Yönetimlerin Başarısında Sosyal Sermayenin Rolü (Diyarbakır Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir, 2021.

Sosyal sermaye, kamu kurum ve kuruluşları ya da özel kuruluşlarda insanlar arasında belirli bir amaca yönelik sosyal ilişkilerin kurulmasının önemini ifade etmektedir. Gerekli teknolojik ve fiziksel altyapı ile birlikte sosyal sermayenin de bulunması örgütlerin başarılı olmasını sağlamaktadır. Sosyal sermayenin artan önemine karşılık, çeşitli nedenlerle yeterince dikkate alınmamaktadır. Sosyal sermaye olarak değerlendirilen yetenekli ve donanımlı bireylerin bulunmaması ya da etkili kullanılamaması durumunda, örgütlerin başarıya ulaşmalarında önemli sorunlar yaşanmaktadır. Araştırmada, yerel yönetimlerin başarısında sosyal sermayenin etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2020 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışmakta olan kişiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise belediye çalışanları arasından araştırmaya katılmaya gönüllü ve ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmaya dâhil edilen 182 çalışan oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Göksel ve diğerleri (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 26 maddelik sosyal sermaye ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde ise nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Sosyal sermaye ölçeğinden elde edilen verilerin, araştırma değişkenlerine göre karşılaştırılmasında SPSS 24 veri analiz programı kullanılmıştır. Kadınların sosyal sermaye algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu ve 3500-6000TL arasında gelire sahip olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 25 yaş ve altı katılımcıların diğer yaş gruplarına göre sosyal sermaye algıları daha yüksektir. Büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen tarafsız/eşit ve güvenli bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal sermaye ölçeği alt boyutları olan yapısal, bilişsel ve ilişkisel boyutlar arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Yerel Yönetim, Sosyal Sermaye, Başarı, Diyarbakır, Büyükşehir Belediyesi

ABSTRACT

Deger Cakar, Nigar. *The Role of Social Capital in the Success of Local Governments (The Case of Diyarbakır)*. Master's Thesis, Nevsehir, 2021.

Social capital expresses the importance of establishing social relations between people for a specific purpose in public institutions and organizations or private institutions. The existence of the necessary social capital together with the necessary technological and physical infrastructure ensures the success of the organizations. Despite the increasing importance of social capital, social capital is not taken into account enough for various reasons today. In the absence of talented and well-equipped individuals, who are considered as social capital, or if they cannot be used effectively, important problems are experienced in the success of organizations. In the research, it is aimed to reveal the effect of social capital on the success of local governments. In the research, scanning model, one of the descriptive research models, was used. The population of the research consists of people working in Diyarbakır Metropolitan Municipality in 2020. The sample of the study, on the other hand, consists of 182 employees, who were included in the research by using the volunteer and accessible sampling method among the municipal employees. The 26-item social capital scale adapted into Turkish by Göksel et al. (2010) was used as a data collection tool in the research. Quantitative data analysis methods were used in the analysis of the research data. SPSS 24 data analysis program was used to compare the data obtained from the social capital scale according to the research variables. In the research, it was concluded that the services provided by the municipality were sufficient, impartial and equal, safe, competent and sufficient in terms of public relations. It has been found that women's perceptions of social capital are higher than men, and that the social capital perceptions of the participants with an income between 3500-6000TL are higher. In addition, the participants under the age of 25 have higher perceptions of social capital compared to other age groups. It has been concluded that those who find the services of the metropolitan municipality completely neutral/equal and safe have higher levels of social capital perception. It has been concluded that.

Keywords

Local Government, Social Capital, Success, Diyarbakır, Metropolitan Municipality

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	ix
TEŞEKKÜR	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM: SOSYAL SERMAYE: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Sosyal Sermayenin Tanımı	4
1.2. Sosyal Sermayenin Tarihsel Gelişimi	6
1.3. Sosyal Sermayenin Önemi	7
1.4. Sosyal Sermayenin Unsurları	9
1.5. OECD (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) Raporlarında Sosyal Sermaye	12
1.6. Sosyal Sermaye ve Kalkınma.....	14
1.7. Sosyal Sermaye İle İlgili Yapılmış Araştırmalar	17
2.BÖLÜM20YEREL YÖNETİMLER.....	20
2.1. Yerel Yönetim Kavramı.....	20

2.2. Yerel Yönetimlerin Kuruluşu, Amaçları ve Özellikleri.....	22
2.3. Yerel Yönetimlerin Görev ve Sorumlulukları	23
2.3.1. İl Özel İdaresi (5302 Sayılı Kanun).....	24
2.3.2. Belediye	25
2.3.3. Köy İdaresi	26
2.4. Yerel Yönetimlerin Başarısı ve Sosyal Sermaye.....	28
2.5. Diyarbakır İli	31
2.5.1. Coğrafi Özellikler	32
2.5.2. Sosyo-kültürel ve Demografik Özellikler.....	33
2.5.3. Ekonomik Özellikler.....	35
3.BÖLÜM: YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	36
3.2. Veri Toplama Araçları.....	36
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi	37
3.4. Sınırlılıklar.....	38
4.BÖLÜM: BULGULAR.....	39
4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular.....	39
4.2. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri.....	41
4.3. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Sosyal Sermaye Algısının Değişkenlere Göre Karşılaştırılması	43
4.4. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerine İlişkin Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri.....	50
4.5. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri İle Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki.....	57

5.BÖLÜM: TARTIŞMA.....	60
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA	68
EK1:ORİJİNALLİK RAPORU.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
EK2: ETİK KURUL İZNİ	77
EK3: SOSYAL SERMAYE ÖLÇEĞİ (UYGULANAN FORM).....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	81

TABLÖLAR

Tablo1. Sosyal Sermaye Ölçeği Normallik Testi Sonuçları	37
Tablo2. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları	39
Tablo3. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Algıları	40
Tablo4. Katılımcıların Sosyal Sermaye Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlar	41
Tablo4. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	43
Tablo5. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	43
Tablo6. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	44
Tablo7. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	45
Tablo8. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Eğitim durumu Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	46
Tablo9. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	47
Tablo10. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	47
Tablo11. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	48
Tablo12. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	49
Tablo13. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	49
Tablo14. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	50
Tablo15. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	51
Tablo14. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları	52
Tablo15. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	53

Tablo16. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	54
Tablo17. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	54
Tablo18. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	55
Tablo19. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları.....	56
Tablo20. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları.....	57
Tablo21. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri İle Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	57

TEŞEKKÜR

Çalışma süresince bana yol gösterici olan, bilgi birikimiyle çalışmama farklı açılardan bakmamı sağlayan, her zaman öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli danışman hocam Prof. Dr. Rıfat YILDIZ 'a sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca bu çalışmayı yapmama ilham olan, olumlu tavrıyla beni cesaretlendiren değerli hocam Meltem AKIN'a teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca yanımda olan ve her zaman yanımda olacak olan, aldığım kararları her zaman destekleyen annem Mühbet DEĞER'e, babam Davut DEĞER'e ve eşim Mehmet ÇAKAR'a sonsuz şükranlarımı sunar ve teşekkür ederim.

Nigar DEĞER ÇAKAR

2021- DİYARBAKIR

KISALTMALAR

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

BŞB : Büyükşehir Belediyesi

P : Anlamlılık Değeri

% : Yüzde

N : Kişi Sayısı

Sd : Serbestlik Derecesi

R : Korelasyon Katsayısı

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde “problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın hipotezi, araştırmanın genel yöntemi ve araştırmanın kapsamı” yer almaktadır.

Problem Durumu

Sermaye kavramı insanların ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılan mal ve hizmetlere sahip olma şeklinde ifade edilmektedir. Sermaye, üretim için gerekli olan temel unsurlar arasında yer almaktadır (Woolcock, 2021).1900'lü yıllardan itibaren sanayi ve teknoloji alanında hızlı bir şekilde meydana gelen gelişmeler sermayede insan faktörünün önemini ortaya çıkarmıştır (Karakuş, 2020, s.89). Bu bağlamda teknolojik gelişmeler ve insanların belirli bir amaç için birlikte çalıştıkları örgütsel yapıların sayısının artması nitelikli ve donanımlı bireylere olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Keleş, 2016).

Sosyal sermaye, kamu kurum ve kuruluşları ya da özel kuruluşlarda insanlar arasında belirli bir amaca yönelik sosyal ilişkilerin kurulmasının önemini ifade etmektedir (OECD, 2020). Kurum ve kuruluşlar görev paylaşımı içerisinde örgütsel yapıların işlevselliği ile başarılı olabilmektedir (Akman ve Arıcıoğlu, 2019, s. 19). Fiziksel ve teknolojik gerekli altyapıya sahip olan örgütlerde, sosyal sermaye olarak değerlendirilen yetenekli ve donanımlı bireylerin olmaması ya da çalışanlar arasında ilişkilerin sorumlu olması başarıya ulaşmada önemli sorunlar ortaya çıkaracaktır. Buna karşılık gerekli teknolojik ve fiziksel altyapı ile birlikte gerekli sosyal sermayenin de bulunması örgütlerin başarılı olmasını sağlayacaktır (Arslan ve Direk, 2017, s.265-261). Dolayısıyla geleneksel anlamda üretim ve çıktılara odaklanan örgütsel yaklaşımların aksine günümüzde sosyal ve beşeri özellikleri dikkate almak durumunda olan örgütsel yaklaşımlar değerli görülmektedir.

Sosyal sermayenin artan önemine karşılık çeşitli nedenlerle sosyal sermaye yeterince dikkate alınmamaktadır (Günkör ve Özdemir, 2017, s. 70-90; Tulin, Lancee ve Volker, 2018, s. 295-318). Bu durum genellikle sosyal sermayenin öneminin anlaşılamaması, sosyal sermaye ile ilgili araştırmaların ve sosyal sermaye özelliklerinin yönetim süreçleri üzerindeki etkisinin ortaya konulduğu araştırmaların sayısının az

olması ile ilgili olabilir. Dolayısıyla bu araştırma yerel yönetimlerin başarılı olmasında etkili olan faktörlerden sosyal sermayenin ortaya çıkarılmasına yönelik gerçekleştirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada yerel yönetimlerin başarısında sosyal sermayenin rolünün ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Diyarbakır ili örneğinde, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan bireylerin sosyal sermaye algıları incelenmiştir.

Hipotez

Sosyal sermaye yerel yönetimlerin başarısında önemli bir faktördür. Bu hipotez doğrultusunda aşağıdaki alt hipotezler belirlenmiştir;

1. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri yüksektir.
2. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında cinsiyet açısından anlamlı farklılık vardır.
3. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında yaş açısından anlamlı farklılık vardır.
4. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık vardır.
5. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında medeni durum açısından anlamlı farklılık vardır.
6. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında mesleki kıdem açısından anlamlı farklılık vardır.
7. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında gelir düzeyi açısından anlamlı farklılık vardır.
8. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında "Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?" açısından anlamlı farklılık vardır.

9. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında "Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?" açısından anlamlı farklılık vardır.
10. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında "Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?" açısından anlamlı farklılık vardır.
11. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında "Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?" açısından anlamlı farklılık vardır.
12. Katılımcıların büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algısı düzeyleri arasında "Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?" açısından anlamlı farklılık vardır.
13. Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri ile demografik özellikler arasında anlamlı ilişkiler vardır.

Yöntem

Bu araştırmada; betimsel araştırma modellerinden “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. “İlişkisel tarama modeli” bir durumu etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırma modellerindendir. Araştırmada yerel yönetimlerin başarısı ile sosyal sermaye ilişkisi incelenmiştir.

Kapsam

Araştırmanın kapsamı şunlardır;

1. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi çalışanları,
2. 2021 yılında araştırmaya dâhil edilen kişiler,
3. Sosyal sermaye ölçeği ile toplanan veriler.

1. BÖLÜM

SOSYAL SERMAYE: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, sosyal sermayenin tanımına, tarihsel gelişimine, unsurlarına, kalkınmadaki etkilerine, OECD Raporlarına ve de sosyal sermaye ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

1.1.Sosyal Sermayenin Tanımı

Sosyal sermaye, bir grup insanın ortak bir amaç veya hedefe ulaşmak için etkili bir şekilde birlikte çalışmasıdır (Kitapçı, 2017; Rubio, 1997, s. 28-45). Bir işletme, kurum ya da kuruluşun, güven ve paylaşılan kimlik, normlar, değerler ve karşılıklı ilişkiler aracılığıyla bir bütün olarak birlikte çalışması sosyal sermayenin varlığını göstermektedir. Sosyal sermaye, sosyal ilişkiler yoluyla bir bütün olarak topluma ve kuruluşlara fayda sağlar (Yay ve Şataf, 2018, s.1-11).

Kavram olarak sosyal sermaye yeni olsa da, kavramın ifade ettiği anlam oldukça eskidir ve sosyal sermaye ile ilgili çalışmalar 1900'lü yıllardan itibaren önem kazanmıştır. Bu durum sosyal sermayeye ihtiyacın arttığı 17. yüzyıl sonrasında sanayi ve teknolojinin gelişmeye başlaması ile birlikte, nitelikli ve sosyal ilişkileri gelişmiş bireylere olan ihtiyacı artırmıştır (Konak, 2018, s. 128).

Pierre Bourdieu, James Coleman ve Robert Putnam, sosyal sermaye kavramının öncüleri olarak bilinmektedir (Putnam, 2000, s. 223-234). Ancak ortaya koydukları yaklaşımlarda bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bourdieu, sosyal sermayeyi sosyal ağlar ve bağlantılar açısından açıklar (Carrillo Álvarez ve Riera Romani, 2017, s.57-61). Onun modelinde, bireylerin ağ bağlantıları, duygusal, bilgilendirici veya araçsal destek gibi farklı kaynaklara potansiyel olarak erişim sağlayabilecek ortak normlar ve değerler, değişimler ve yükümlülükler oluşturur. Coleman, sosyal sermayeyi sosyal yapıda bulunan ve bireylerin davranışlarını/eylemlerini kolaylaştıran bir özellik olarak ifade eder (Shiell, Hawe ve Kavanagh, 2020, s.257). Coleman, sosyal sermayenin aileler ve topluluklar arasında bir kaynak olduğu gerçeğinin altını çizerek sosyo-yapısal bir yaklaşım getirir. Putnam, aidiyet duygusu, topluluk, sivil katılım ve güven, karşılıklılık

normları, işbirliği gibi tanım unsurlarını da dâhil ederek kolektivist yaklaşımın kapsamını genişletir. Buradaki odak, bireyde değil, içinde bulunduğu toplumdur (Düzgün ve Ataman, 2020, s.2161-2192).

Görüşler arasındaki farklılıklara rağmen, hepsinin ortak noktası olan ve tüm sosyal sermaye yorumlarının özü olarak, insanlar veya insan grupları arasında az veya çok yapısal ağların varlığı, içindeki farklı aktörler için belirli eylemleri kolaylaştıran şey olarak tanımlanabilir (Carrillo Álvarez ve Riera Romaní, 2017, s.31). O halde sosyal sermaye, bireylerin bir grup / ağ / örgüte üyelikleri sayesinde erişebilecekleri kaynakları kavrar ve hem doğrudan, bireysel bağlantılar yoluyla erişilebilen kaynakları hem de bir ağın tüm üyeleri tarafından kullanılabilen kaynakları içerir. Sosyal sermaye, sosyal yapının bir özelliğini temsil eder, ister bireysel (ego merkezli) ister kolektif (sosyo-merkezli) bakış açısıyla bakılsın, ekolojik bir özelliği temsil eder. Sosyal sermaye, insanları ve grupları bir araya getiren ağların, ilişkilerin ve kurumların özelliklerini tanımlar; bilişsel boyut zihinsel süreçlerden türetilirken ve insanların güven, güven ve paylaşılan değerler, normlar ve karşılıklılık düzeyine ilişkin algılarını yansıtır (Carrillo Álvarez ve Riera Romaní, 2017, s.31).

Sosyal uyum, gruplar içindeki yakınlık ve dayanışmanın derecesini ifade eder ve bu nedenle, en çok kullanılan ölçütler aidiyet duygusu, güven ve karşılıklılık normları gibi göstergelerden yararlanır. Sosyal sermaye ve sosyal uyum terimleri bazen karıştırılabilmektedir. (Karagül ve Masca, 2005, s.37-52). Sosyal uyum, sosyal sermayeden daha geniş bir kavramdır ve sosyal bağların ve dayanışmanın varlığı ile bireyler arasında çatışmanın olmaması özelliklerini içerir.

Sosyal sermaye kavramının kullanım alanları oldukça geniştir. Kavram, genellikle işletmelerin başarısına katkıda bulunan, sosyal ilişkileri tanımlamak için kullanılmaktadır. Sosyal sermaye kavramının ekonomik veya beşeri sermaye kadar önemli olduğu düşünülmektedir (OECD, 2020).

Sosyal sermaye kavramı sosyoloji başta olmak üzere siyaset bilimi, yönetim ve eğitim alanında farklı disiplinler tarafından değerlendirmeye çalışılmaktadır. Sosyal sermayenin farklı disiplinlere konu olmasında insan faktörü etkili olmaktadır. Sosyal sermaye sahip olunan beşeri unsurların özelliklerini ve sosyal ilişkileri açıklamaktadır (Baykal ve Gürbüz, 2016, s.77-91).

Sosyal sermaye maddi varlıkların yanında somut olmayan ve kolay elde edilemeyen soyut varlıkların da yönetim süreçlerinde dikkate alınmasını gerektirmektedir. Günümüzde sosyal sermayeye sahip olma, kurumlar ya da işletmelerin birbirlerine karşı üstünlük sağladığı önemli bir rekabet unsuru haline gelmiştir. Dolayısıyla ekonomik kalkınmanın ve başarıya ulaşmanın da önemli bir anahtarı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kitapçı, 2017; Rubio, 1997, s.32-40).

Çeşitli disiplinlere konu olması nedeniyle, sosyal sermayenin ortak bir tanımının yapılması oldukça zordur. Ancak yapılan tanımlamalar genel olarak değerlendirildiğinde; sosyal sermayenin değerler, güven ve ilişkiler ağı gibi kavramlar ile açıklandığı görülmektedir (Akman ve Abaslı, 2017, s.269-286). Bu bağlamda yazılı olmayan, bireyler arasında mevcut sosyal davranış kalıpları, kurallar, işleyiş süreçleri, ilişkiler ağı gibi durumlar sosyal sermayenin göstergelerindendir. Sosyal sermaye işletmelerde ya da kurumlarda ortak amaca yönelik çalışma yeteneğini ifade etmesinin yanında, toplumun mevcut kaynakları etkili kullanarak toplumsal amaçların ortaya çıkmasını sağlamada etkili olmaktadır (Yay ve Şataf, 2018, s. 5-6). Bu bakımdan sosyal sermaye insanları ya da grupları birbirine bağlayan ve insanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen davranış ve hareketlerden meydana gelmektedir.

1.2.Sosyal Sermayenin Tarihsel Gelişimi

Sosyal sermayenin tarihi süreçte gelişimi incelendiğinde bu kavram ilk olarak 1905 yılında Max Weber tarafından dolaylı bir şekilde ifade edildiği görülmektedir. Burada Weber toplumsal kalkınmanın öneminden bahsederken bireylerin motivasyonlarına vurgu yapmıştır (Colombo ve Rossi, 2015, s. 75-100; Konak, 2018). Sosyal sermaye kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar, sosyal sermayenin örgütsel yapılarda oldukça önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda sosyal sermaye ile ilgili tanımlamalar yapılırken para ve mal gibi iktisadi özelliklerin dışında sosyal ilişkiler, iyi niyet, arkadaşlık ilişkileri, müşteri ilişkileri gibi çeşitli özellikler de dikkate alınmaya başlanmıştır (Yiyit, 2017, s. 1499-1520). Nitekim günümüzde işletmelerin güncel değerinin belirlenmesinde somut varlıkların dışında sosyal sermaye gibi soyut varlıklar da dikkate alınmaktadır.

Sosyal sermaye ile ilgili çalışmalara 1950'li yıllarda kent bilimciler ve 1970'li yıllara gelindiğinde ekonomistler tarafından değer verilmiştir. Yönetim bilimleri ve

eğitim alanları da dâhil olmak üzere bütün örgütsel yapılar da sosyal sermayenin varlığı ve dikkate alındığı görölmektedir (Gerni, 2013, s. 15-17). Sosyal sermayenin kavram olarak tarihi süreci yaklaşık yüz yıllık bir geçmişe sahip olmasına karşılık, günümüzdeki anlamı ile incelenmeye başlanması 1990'lı yıllardan itibaren gerçekleşmiştir. Yapılan çalışmalar ve sosyal sermaye kavramı ile ilgili farklı disiplinlerde gerçekleştirilen tanımlamalar çeşitli boyutların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır. Özellikle 1980'li yıllardan itibaren sosyal sermaye ile ilgili yapılan çalışmalar Robert Putnam, James Coleman ve Pierre Bourdieu gibi araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmacıları gerçekleştirdikleri araştırmalarda sosyal yapıda görölen farklılıkların sosyal yapının farklı yönleri ile ilişkili olduğu ve sosyal sermayeden etkilendiğini belirtilmiştir.

Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda sosyal sermaye kavramı ile ilgili kamu hizmetlerinin etkililiğı ve kurumsal performansın belirlenmesi gibi konulara odaklanılmıştır (Woolcock, 2021). Sosyal sermaye örgütsel yapılar da çalışanlar arasında işbirliğinin niteliğini, resmi olan ya da olmayan normal değerleri, örgüt içi ve dışı süreçlerde meydana gelen sosyal ilişkilerin kalitesini ortaya koymaktadır. Sosyal sermaye zaman içerisinde değışebilen, geliştirilebilen ya da kullanılmadığında önemini kaybeden bir özelliğı sahiptir (Robison, Schmid ve Siles, 2002, s. 1-14).

1.3.Sosyal Sermayenin Önemi

Sosyal sermaye çalışanlar arasında işbirliğinin yapılmasını ifade eden bir özelliğı sahiptir. Toplumda ya da örgütsel yapılar da bireyler arasında ilişki kurulması ve bu ilişkilerin niteliğı sosyal sermayenin göstergelerinden biridir (Glaeser, Laibson ve Sacerdote, 2002, s. F437-F458). Sosyal sermayeye bireyler arasında karşılıklı sevgi, saygı, güven, iletişim ve dürüstlük gibi özelliklere dayalı olarak gelişmektedir. Sosyal sermaye bir kişinin ya da bir grubun doğrudan kontrol edebileceğı bir özellik değildir. Buna karşılık sosyal sermaye çalışanlar arasında olduğu kadar yönetim süreçleri ve müşteri ilişkileri ile de ilişkilidir (Arrow, 2000, s. 3-5). Dolayısıyla sosyal sermaye tek bir özelliğı bağı olmayıp bütün örgütsel süreçlerin bileşimi ile ifade edilebilir.

Sosyal sermaye örgütsel yapılar da bireyler arasındaki karşılıklı sorumluluklar, güven ilişkileri ve sosyal bağlantılarla açıklanabilir. Bir örgütün başarıya ulaşmasında ve verimlilik düzeyinin artırılmasında en önemli unsurlardan birisi sosyal sermaye

olarak görülmektedir (OECD, 2021). Çünkü sosyal sermaye çalışanların örgüte yönelik algıları ve beklentilerini de karşılayabilmektedir. Günlük hayatta bireyler arasında çeşitli düzeylerde ilişkiler meydana gelmektedir. Bu ilişkilerin zenginleşmesi ve güçlü olması sosyal sermayenin ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır (Carrillo Álvarez ve Riera Romaní, 2017, s. 59).

Sosyal sermaye örgütlerde beşeri sermaye ile yüksek düzeyde ilişkili olarak kabul edilmektedir (de Zúñiga, Barnidge ve Scherman, 2017, s. 44-50). Beşeri sermaye bir örgütün sahip olduğu insanları ve bu insanların özelliklerini ve yeterliliklerini ifade etmekte iken, sosyal sermaye insanlar arasındaki ilişkileri konu almaktadır. Günümüzde modern anlamda toplumların gelişmesi ve toplumda örgütsel yapıların artmasına bağlı olarak sosyal ilişkilerin de gelişmesi ve örgütlerin tanınırlığı artmıştır (Kızılkaya, 2017, s. 175). Özellikle internet ve sosyal ağların yaygınlaşması örgütlerin ve çalışanlarının sosyal ilişkiler geliştirmelerini ve sürdürebilmelerini daha önemli hale getirmiştir. Toplumların başarılı olması ve gelişmişlik düzeyinin artması sosyal sermaye özellikleri ile ilişkilidir. Sosyal sermaye örgütsel yapılarda başarının önemli bir faktörü olmasının yanında, aynı zamanda ülkelerin gelişmişliği ve kalkınması ile ilgili süreçlerde de önemli hale gelmiştir. Sosyal sermaye örgütlerde ve toplumsal yapılarda meydana gelebilecek sorunların önlenmesi ya da çözüme kavuşturulmasında etkili bir yaklaşım ortaya koymayı sağlamaktadır (Woolcock, 2021).

Sosyal iletişim ağlarının artması ile birlikte sosyal sermayenin varlığı daha da önem kazanmıştır. Sosyal sermaye bir birikim, tecrübe ve organize iletişim ağlarını ifade etmesi açısından dış dünyadaki bireyler tarafından daha fazla dikkat çekebilme özelliğine sahiptir (Akman ve Arıcıoğlu, 2019, s. 269-273). Bu bakımdan sosyal sermayeye sahip örgütlerde çalışanlar ya da müşteriler arasında doğrudan ilişki kurulmasının yanında, doğrudan bağlantılı olmayan kişilerle de iletişim kurabilme özelliği öne çıkmaktadır.

Sosyal sermaye örgütlerde ve toplumsal yapılarda somut olmayan özelliklerin tamamını ifade etmektedir. Somut olmaması sosyal sermayenin kontrol edilebilir olmasını zorlaştırmaktadır (Yiyit, 2017, s. 1499-1508). Dolayısıyla birtakım belirsizliklere de neden olabilmektedir. Sosyal sermaye ile ilişkili olan özellikler, farklı örgütlerde ya da toplumlarda farklı etkilere neden olabilmektedir. Bu etkiler bireylerin

sahip oldukları özellikler, gelişmişlik düzeyleri, sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyleriyle ilişkili olabilmektedir.

1.4.Sosyal Sermayenin Unsurları

Sosyal sermayenin çeşitli unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlar sosyal sermayeyi meydana getiren ve aynı zamanda sosyal sermayenin bir ürünü olarak ortaya çıkan özellikler olarak nitelendirilebilir (Akman ve Arıcıoğlu, 2019, s. 272-280; Shiell, Hawe ve Kavanagh, 2020, s. 257). Sosyal sermayeyi, çalışanlar arasında sosyal ilişkilerin düzeyi, çalışanların birbirlerine ve işe olan bağlılıkları, işbirliği düzeyi, güven ve normlar oluşturmaktadır (Ardahan, 2012, s. 773-779). Sosyal sermaye ile ilgili yapılan araştırmalar sosyal sermayenin toplumda yazılı yada sözlü olarak bulunan, bireylerin davranışlarını etkileyen, iletişim ağları ve kurallardan oluşmaktadır. Bu durum aynı zamanda sosyal sermayenin bir çıktısı olarak da görülmektedir (Yay ve Şataf, 2018, s. 8).

Sosyal sermaye bazı araştırmalarda değerler, güven ve ilişkiler olarak ele alınmıştır. Sosyal sermaye bir örgütsel yapıda çalışanlarının bağlılıklarını, örgüte aidiyetlerini, örgütsel değerleri benimsemelerini, örgüte yönelik algıları amaçları için özverili bir şekilde çalışmayı gerektirmektedir (Kızılkaya, 2017, s. 175). Ayrıca sosyal sermaye örgütsel yapının dışında bulunan kişiler tarafından, örgüte yönelik çatışmayı da yansıtmaktadır. Bu bakımdan sosyal sermaye örgütün sahip olduğu maddi varlıkların dışında, örgütsel ilişkileri ifade eden soyut varlıklarla birlikte değer sahibi olmaktadır. Sosyal sermaye çalışanların verimliliğini etkiler, çalışanların hayata ve örgütsel yapıya bağlılık düzeylerine açıklar, örgüte karşı çift taraflı güven ve emniyet duygusunun varlığına ifade eder (Tulin, Lancee ve Volker, 2018, s. 298-310).

Sosyal sermaye toplumsal yapılarda dar ve geniş anlamda kullanılabilir. Mikro anlamda değerlendirildiğinde, sosyal sermaye bireyin ailesi ve yakın arkadaş çevresi ile olan ilişkilerini yansıtmaktadır (Danielson ve Keleş, 1985). Makro düzeyde değerlendirildiğinde ise bu ilişkilerin bölgesel ya da ulusal nitelikte bulunması şeklinde ifade edilebilir. Sosyal sermaye soyut özellikleri ifade etmesi nedeniyle, bu sermaye türünün sınırlarının kesin ve net bir şekilde ifade edilmesi mümkün olmamaktadır (Skirnevskiy, Bendig ve Brettel, 2017, s. 209-220).

Sosyal sermayenin unsurlarından biri olarak *güven duygusu* kişinin çevresindekilere ya da örgütsel bir yapıya olan inancını ve bağlanma düzeyini ifade etmektedir. Güven kavramının sosyal sermaye ile güçlü bir ilişkisi bulunmaktadır. Güvensizliğin olduğu yerde sosyal sermayeden söz etmek mümkün olmayacaktır (Tulin, Lancee ve Volker, 2018, s. 300-310). Güven eksikliği olduğunda hem bireyin diğer çalışanlarla hem de birey ile örgütsel yapı arasında uyum ve ilişki sorunları meydana gelebilmektedir. Bireylerin toplumsal yaşantılarında ve aile içi ilişkilerin de güven vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Güven duygusu bireyin dünyaya gelmesi ile başlayan ve ilk olarak anne ve baba ile kurulan bağın ifadesidir (Mazumdar, Learnihan, Cochrane ve Davey, 2018, s. 119-138). İlerleyen dönemlerde ise bireyin sosyal çevresi ve toplumsal ilişkilerinde, güven duygusu gelişmektedir.

Güven başkalarına itimat etme ve zarar gelmeyeceğine ilişkin yargı ile açıklanabilir. Güven eksikliğinde bireyler kendi içine kapanma, paylaşımda bulunmama, gerçekleri gizleme ve kaygılı olma gibi davranışlar sergilerler. Bu durum birlikte iş yapabilme yeteneğinin azalmasına ya da yok olmasına neden olabilir (Düzgün ve Ataman, 2020, s. 2161-2172). Dolayısıyla başarının ortaya çıkmasında ve amaçlara ulaşmada ciddi sorunlar meydana gelebilir. Bu bakımdan bireylerin sosyal ilişkilerinde ve örgütsel yapılarda güven duygusunun geliştirilmesi gerekmekte olup, güvene zarar veren unsurların azaltılması ve ortadan kaldırılması hayati bir öneme sahiptir. Aynı zamanda güven çift yönlü bir olgudur (Keleş, 1994, s. 1-6). Bireyler başkalarına güven duyduğu gibi başkalarının da kendilerine güven duymasını sağlayacak davranışlar göstermelidirler. Güven davranışı gösteremeyen bireylerin başkalarına güvenmeleri de mümkün olmamaktadır. Güven duygusunun eksik olması hem toplumda hem de örgütsel süreçlerde bir takım kuralların belirginleşmesine ve yazılı olarak ortaya konulmasına neden olmaktadır (Kartal, Yazgan ve Kıncal, 2017, s. 353-362).

Toplumlarda güven ya da güvensizlik durumundan ekonomik süreçler önemli ölçüde etkilenmektedir. Güvensizliğin olduğu dönemlerde işlem maliyetleri artış göstermekte ve ekonomik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Güven gerçekleştiğinde ise bireyler farklı kurallara ya da başkalarının yönlendirmelerine ihtiyaç duymadan sağlıklı ilişkiler geliştirebilirler (Keleş ve Dilmaç, 2017, s. 43-50). Bu bakımdan sosyal sermayenin önemli bir unsur olarak güven duygusunun geliştirilmesi ve güveni zayıflatacak unsurların bertaraf edilmesi gerekmektedir. Güven duygusu bireyin

kendisini kontrol etmesini davranışlarını geliştirmesini ve başkalarının davranışlarına güvenmeyi gerektirir (Arslan ve Direk, 2017, s. 247-259). Toplumdaki bireylerin sahip oldukları güven duygusu genel olarak ne kadar yüksek düzeyde gerçekleşirse sosyal sermayenin de benzer düzeyde gelişmesi beklenmektedir.

Sosyal sermaye bireyler arasında *karşılıklı ilişkiler* dayanmaktadır. Paylaşma, dayanışma ve güven gibi duygular bireylerde karşılıklı olarak ortaya çıkmaktadır. Bireyler gereksinimlerini karşılayabilmek ve başarıya ulaşabilmek için başkalarına ihtiyaç duyarlar. Bu bağlamda toplumda çeşitli alanlarda iş bölümü yapılmaktadır (Akman ve Arıcioğlu, 2019, s. 21). Toplumda iş bölümünün dengeli bir şekilde gerçekleştirilmesi ve bireylerin üzerine düşen sorumlulukları özverili bir şekilde yerine getirmesi sosyal sermayenin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Karşılıklı ilişkiler sosyal sermayenin işlevsel olmasını ve geliştirilmesini desteklemektedir (Karakuş, 2020, s. 89). Karşılıklı ilişkilerin sosyal sermayeyi belirlemesi çıkar ilişkisinden daha çok iş bölümüne dayanmaktadır. Bu bakımda bireylerin özverili çalışmaları ve sorumluluklarını kendi isteğiyle yerine getirmeleri sosyal sermayeyi oluşturmaktadır. Buna karşılık sorumluluklarını yerine getirmede sorunlar yaşayan ya da gerektiği ölçüde yerine getirmeyen bireylerin olduğu toplumsal yapılarda sosyal sermayenin gelişmesini beklemek mümkün değildir. (Düzgün ve Ataman, 2020, s. 2170). Sosyal sermaye toplumda görülen çeşitli normal değerler gibi bir özellik kazandığında ve toplumsal bir değere ulaştığında başarıdan ve toplumsal gelişmeden söz edilebilmektedir.

Sosyal sermayenin diğer bir önemli özelliği *katılımdır*. Bu özellik gerek örgütsel yapılarda gerekse de toplumda bütün bireylerin ortak bir şekilde sosyal sermayenin gelişimine destek vermesini ifade etmektedir. Bazı kişilerin özverili çalışmasına karşılık bazı kişilerde bu durum meydana gelmediğinde sosyal sermayenin gerçekleşmesi mümkün olmamaktadır. Katılım aynı zamanda güven, istikrar ve sorumlulukları yerine getirmeyi geliştirmektedir. Katılımın olduğu toplumlarda etkinlik ve başarı meydana gelecektir (Kızılkaya, 2017, s. 175).

Sosyal sermayenin diğer bir önemli özelliği de *normlardır*. Toplumda ve örgütsel yapılarda bir takım değerler bulunmaktadır. Bunlar toplumun sahip olduğu ve geçmişten gelen birikimlerini yansıtmaktadır. Normlar bireylerin bir arada yaşamasına bağlı olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal yaşamın özelliklerine göre farklılıklar

görülebilmektedir(Kıyat, 2018, s. 132). Günümüzde sosyal ilişkilerin gelişmesi, kentlerde nüfusun artması ve sosyal ağlar gibi ortamlarda normlara olan ihtiyaç artmaktadır. Normlar sosyal sermayenin önemli bir özelliğidir (Keleş, 2016, s. 48). Normlar belirli bir geçmişe dayalı olarak ortaya çıkan ve bireylerin davranışlarına yön veren soyut değerlerdir. Bu bakımdan çeşitli toplumlarda ve örgütsel yapılarda benimsenen normlarda farklılıklar görülebilmektedir. Normlar bireylerin davranışlarını şekillendirir, yapılması gereken doğru davranışların ortaya çıkmasını teşvik ettiği gibi, istenmeyen davranışların önlenmesinde de etkili olmaktadır (Akman ve Abaslı, 2017, s. 271). Bu bakımdan normlar sosyal sermayenin vazgeçilmez bir özelliği olarak görülmektedir.

1.5.OECD (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) Raporlarında Sosyal Sermaye

Sosyal sermaye kavramı anlamı itibarıyla asırlardır kullanılmasına karşılık kavram olarak son yüzyılda ortaya çıkmıştır. Sosyal sermaye insanların günlük yaşamlarında etkili olan maddi varlıkların dışında kalan sosyal ilişkiler, empati, iyi niyet ve dostluk gibi çeşitli özellikleri ifade etmektedir (OECD, 2021). Genel olarak sosyal ilişkilere ve soyut özelliklere dayanan sosyal sermaye kavramının kullanıcıları tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır (Ardahan, 2012, s. 780).

OECD tarafından sosyal sermaye ölçülmesini sağlamak amacıyla bir proje hazırlanmıştır. Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen ilgili projede (The Human Capital IndexUPDATE, 2020; İnsan Sermayesi İndeksi, 2020) sosyal sermaye kavramının araştırma literatüründe nasıl yer aldığının değerlendirilmesi, ulusal ve uluslararası araştırmalarda ölçülme yöntemlerinin belirlenmesi, geliştirilecek öncelikli alanların belirlenmesi amaçlanmaktadır (Keleş, 2021, s. 40). Proje kapsamında sosyal sermayenin ölçülmesine aracılık edebilecek temel özelliklere vurgu yapılmıştır. Bunlar (OECD, 2020);

- Kişilerin ağlarının yapısına (yani tanıdıkları kişilere) ve bu ağların kurulmasına ve sürdürülmesine katkıda bulunan, başkalarıyla zaman geçirmek veya telefon veya e-posta yoluyla haber alışverişinde bulunmak gibi sosyal davranışlara atıfta bulunan kişisel ilişkileri ifade eder.

- İnsanların kişisel ilişkilerinin doğasının doğrudan bir sonucu olan sosyal ağ desteği, her bireyin kişisel sosyal ağları aracılığıyla erişebildiği duygusal, maddi, pratik, finansal, entelektüel veya profesyonel kaynakları ifade eder.
- Gönüllülük, siyasi katılım, grup üyeliği ve farklı topluluk eylemi biçimleri gibi insanların sivil ve toplum yaşamına katkıda bulundukları faaliyetleri ve ağları içeren sivil katılımdır.
- Sosyal sermaye, bireylerin ortak bir amaca etkin bir şekilde ulaşmak için bir grup içinde birlikte çalışmasına izin veren paylaşılan bir değerler kümesidir.
- Fikir genellikle üyelerin toplumda uyumlu bir şekilde yaşamak için nasıl bir araya gelebileceklerini tanımlamak için kullanılır.
- İş dünyasında sosyal sermaye, paylaşılan değerler ve karşılıklı saygı duygusu oluşturarak bir şirketin başarısına katkıda bulunabilir.
- Sosyal sermaye kavramı toplumsal işleyişi destekleyen ve karşılıklı yarar sağlayan işbirliğini mümkün kılan güvene, sosyal normlara ve paylaşılan değerlere atıfta bulunur, güven ve işbirliği normlarına değer verir, karşılıklılık ve ayrımcılık yapmamayı gerektirir. Genellikle sosyal sermayenin kurumsal biçimi olarak kabul edilen güven ve siyasî kurumların yanı sıra yargı, polis, medya gibi kurum ve kuruluşlara güven duymayı gerektiren özelliğe de sahiptir.

Sosyal sermaye kavramı, insan etkileşiminin olumlu bir ürününü ifade eder (Man, 2017, s. 46-48). Olumlu sonuç somut veya soyut olabilir ve yararlı bilgiler, yenilikçi fikirler ve gelecekteki fırsatları içerebilir. Bir kuruluşun başarısına, bir kuruluşun hem içindeki hem de dışındaki kişisel ilişkilere ve ağlara atfedilebilecek katkıyı tanımlamak için kullanılabilir. Ayrıca, bir şirket içindeki çalışanlar arasında güven ve saygı oluşturmaya yardımcı olan ve bu da şirket performansının artmasını sağlayan kişisel ilişkileri tanımlamak için de kullanılabilir (OECD, 2001).

Sosyal sermaye somut olmayan tecrübe, birikim ve ilişkileri ifade eden soyut bir kavramdır. Kavramın soyut olması farklı düzeylerde algılanmasına ve tartışılan bir konu olmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan sosyal sermayenin ölçülmesi de zor görülmektedir (Biçer ve Koçer, 2020, s. 603-610). Sosyal sermaye çalışanlar arasındaki uyum ve ilişkiler işletmenin dış dünya ile olan ilişkilerini de yansıtmaktadır. Sosyal

sermayenin ölçülmesinde, sosyal sermayenin göstergeleri olan bir takım özelliklere ilişkin kriterlerin ortaya konulması gerekmektedir. Kriterlere uygun olarak gözlemler, görüşmeler, anket ya da durum çalışmaları ile sosyal sermayenin değerlendirilmesine yönelik incelemeler yapılabilir (Düzgün ve Ataman, 2020, s. 2180; Tulin, Lancee ve Volker, 2018, s. 310).

Sosyal sermayenin ölçülmesinde ortaya çıkan zorluklardan biri de kavrama ilişkin yapılan tanımların birbirinden farklı olmasıdır. Bu bakımdan kavram farklı alanlarda, farklı kullanıcılar tarafından farklı algılanmaktadır (Kıyat, 2018, s. 145). Bu bakımdan tek bir ölçüte dayalı olarak sosyal sermayenin değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Ancak sosyal sermayenin tanımlarında vurgulanan ortak özellikler dikkate alınarak bir takım değerlendirmeler yapılabilir (Arslan ve Direk, 2017, s. 252).

Çalışanlar arasındaki güven duygusunun değerlendirilmesi, çalışanların istedikleri sosyal ilişkilerin incelenmesi, çalışanların örgüte ya da işletmeye olan bağlılıklarının ortaya konması, çalışanların kendi işletmesinde aidiyet duygusunun gelişmesi gibi çeşitli özellikler birlikte değerlendirilerek sosyal sermayenin ölçülmesi sağlanabilir (Keleş, 2016, s. 49). Ayrıca bir örgütte çalışan kişilerin sahip oldukları birikimler, eğitim düzeyleri, kişilik özellikleri, yaş, mesleki kıdem ve uzmanlık düzeyleri gibi özelliklerin değerlendirilmesi de sosyal sermayenin bir ifadesi olarak açıklanabilir (OECD, 2021).

Sosyal sermayenin toplumsal düzeyde değerlendirilmesi ise toplumda yaygın olarak eşitlik, demokrasi, insan hakları, sosyal ve siyasi haklar gibi özelliklerin değerlendirilmesi ile gerçekleştirilebilir (Keleş, 2021, s. 40). Ayrıca sosyal sermayenin değerlendirilmesinde grubun sahip olduğu normal değerler, sosyal ilişkiler, kişilerin ve grubunun özellikleri, güven ve gönüllülük gibi özellikler etkili olabilir.

1.6.Sosyal Sermaye ve Kalkınma

Sosyal sermayenin bireyler ve toplumlar açısından sağladığı faydalardan biri de kalkınmayı desteklemesidir. Kalkınma toplumlarda ekonomik, siyasi ve sosyal özelliklerin birbiriyle uyumlu bir şekilde gelişim göstermesini ifade etmektedir (Keleş, 2021, s. 40). Toplum kalkınmasında sosyal sermaye ile ekonomik gelişmeler arasında

önemli ilişkiler bulunmaktadır. Sosyal sermayesi güçlü olan toplumlar ekonomik yönden istikrarlı bir gelişim gösterirler (Kızılkaya, 2017, s. 175).

Sosyal sermaye toplumda iş süreçlerinde işlem maliyetlerinin azaltılmasına ve üretimin daha verimli olmasına katkı sağlar. Ayrıca sosyal sermayenin bireyler arasındaki güveni tesis etmesi ve iletişim ağlarını gelişmesini sağlaması da bir çıktı olarak değerlendirilebilir (İlhan ve Fırat, 2019, s. 361-362). Sosyal sermaye bireyler arasında meydana gelen güven duygusuna bağlı olarak iş bölümüne imkân sağlar, zaman ve emek kaybını önler. Sosyal sermayenin yetersiz olduğu durumlarda mal ve can güvenliği gibi sorunlar ortaya çıkmakta ve bu durum ekonomik gelişmeleri olumsuz etkilemektedir. Bu bakımdan sosyal sermaye, dolaylı olarak toplumda suç oranları ile de ilişkili görülebilir (Yiyit, 2017, s. 1506).

İşletmelerin ya da örgütsel yapıların amaçlarına ulaşabilmesi ve varlıklarını sürdürebilmesi sahip oldukları sosyal sermaye ile mümkün olmaktadır. Özellikle günümüzde sosyal iletişim ağlarının yaygınlaşması işletmelerin dış dünyada daha fazla tanınır olmasına imkân sağlamıştır (Karataş ve Seki, 2017). Bu durum aynı zamanda işletmenin sahip olduğu sosyal sermayenin de başkaları tarafından bilinmesine ve insanların işletmeye yönelik tutumlarının belirlenmesine imkân sağlamıştır. Bu bakımdan sosyal sermayesi güçlü olan işletmelerin avantaj sağlamalarına, sosyal sermayesi zayıf olan işletmelerin ise imajlarının zedelenmesi gibi bir durum ortaya çıkabilmektedir (Tamer, 2019, s. 283).

Sosyal sermayenin dolaylı olarak ekonomiye ve üretim süreçlerine olumlu etkisi gerçekçi katkıları bulunmaktadır (Keleş, 2016, s. 51). Sosyal sermaye işletmelerde insan haklarına değer verilmesine, güven duygusunun artmasına, bürokratik işlemlerin azaltılmasına, demokratik özelliklerin gelişmesine ve yolsuzluk gibi istenmeyen durumların azaltılmasına katkı sağlamaktadır (Akman ve Arıcıoğlu, 2019, s. 27). Sosyal sermayenin yeterli olmadığı işletmelerde ilişkiler ağı genellikle akrabalık ilişkilerine dayanmakta ve kısır bir döngü ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla işletmelerin kurumsallaşması ve güçlü hale gelmesi mümkün olmamaktadır. Buna bağlı olarak işletmelerin ömrü kısa olmaktadır.

Sosyal sermaye ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalarda işletmelerin başarısında ve bölgesel kalkınmada sosyal sermayenin önemli bir rolü olduğu belirtilmektedir. Sosyal

sermaye işletmelerde işbirliğinin yapılmasını destekler ve kaynakların özverili bir şekilde kullanılmasına katkı sağlar. Sosyal sermaye aynı zamanda işletmede ya da toplumda farklı özelliklere sahip bireylerin üretim süreçlerine dâhil edilmelerini ve bir bütün olarak amaçlara ulaşmayı gerektirir (Robison, Schmid ve Siles, 2002, s. 18; Yiyit, 2017, s. 1516).

Sosyal sermaye işletmelerde güven duygusuna bağlı olarak ekonomik memnuniyetin artmasını da sağlamaktadır. Kaynakların israf edilmesi sosyal sermaye ile engellenmekte, maliyetlerin azaltılarak verimliliğin artırılması sağlanmaktadır (Ardahan, 2012, s. 786). Sosyal sermaye aynı zamanda bireylerin akademik ve sosyal açıdan gelişmelerini, teknolojiye uyum sağlamalarını, gelir dağılımı adaletli olmasını sağlamaktadır. Sosyal sermaye ile ilişkili olarak bireyler ya da çalışanlar arasında işbirliğinin sağlanması ve ekonomik etkilerini meydana gelmesi beklenmektedir. Sosyal sermaye bireyin arkadaşları, aile çevresi ve sosyal çevresindeki bireylere güven duymasını, bu kişileri de sosyal etkileşimler ve paylaşımlar gerçekleştirerek verimliliğin artması ve yeniliklerin ortaya çıkmasına katkı sağlanması beklenmektedir (Arrow, 2000, s. 3-5). Sosyal sermayenin ekonomik kalkınma ile ilgili özellikleri ve yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular dikkate alındığında kalkınma üzerindeki etkileri genel olarak şu şekilde ifade edilebilir (Günkör ve Özdemir, 2017, s. 82; Karagül ve Masca, 2005, s. 43);

- Güven duygusunun artırılması,
- Sosyal ilişkilerin gelişmesi,
- Bilgi ağının yaygınlaşması,
- Üretkenliğin artması,
- Belirsizliklerin azalması,
- İşlem maliyetlerinin azalması,
- Yoksulluk ve gelir dengesizliğinin azaltılması,
- Sorunların çözümünde hızlı ve pratik süreçlerin işletilmesi,
- Kriz durumlarında çözümün en kolay bir şekilde geliştirilmesi ve uygulanması,
- Çalışanların memnuniyeti,
- Sosyal katılım ve duyarlılığın artırılması,

- Şeffaflık ve hesap verilebilirliğin artması,
- Ekonomik özelliklerden ziyade sosyal ilişkilerin ve verimliliğin ön plana çıkması,
- Bireyler arasında empati ve karşılıklı anlayışın gelişmesi.

1.7.Sosyal Sermaye İle İlgili Yapılmış Araştırmalar

Bu kısımda araştırma konusunu yakından ilgilendiren sosyal sermaye ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Araştırmaların incelenmesi ve u kısımda yer almasında, konu ile ilgili olmaları, sosyal sermaye kavramını incelemeleri, işletmeler ve farklı kuruluşlarda sosyal sermayeye ilişkin değerlendirmelerin yapılmış olması etkilidir.

Ardahan (2012),“Sosyal Sermaye Ölçeği Geçerlilik, Güvenirlilik Çalışması” başlıklı araştırmada, betimsel araştırma modeli kullanmıştır. Onxy ve Bullen (2000) tarafından geliştirilen ölçeğiTürkçe'ye uyarlamıştır. Antalya'da yaşayan 410 kişinin katılımı ile gerçekleştirilen uygulama sonucunda 28 madde ve 9 faktörden oluşan sosyal sermaye ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans; 68, cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise 71 olarak bulunmuştur. Alt boyutları ise yerel komiteye katılımı, komşuluk ilişkisi, bir yere aidiyet, başkallığa tolerans, STK üyeliği, güven-insan, güven-çevre, sosyal konularda inisiyatif, sosyal temsilcilik şeklindedir. Bu araştırma sosyal sermaye ölçeğinin geliştirilmesi ve sonuçları bakımından, yapılan araştırma için önemlidir.

Erdoğan (2011) “Yerel Yönetimlerde Toplumsal Sermaye, Teori ve Katılımcı Pratikler” başlıklı araştırmada, yerel halkın katılımını önleyen öğelerin esnek olmayan iş saatlerini ve toplumda nasıl etkin olacağına dair yeterli bilgiye sahip olmama şeklinde ifade edildiği, gönüllülük faaliyetleri ile ilgili kent konseyi üyelerinin faaliyetlerinin fazla olduğu belirlenmiştir. Toplumsal sermaye kamu yönetiminin sorunlarını çözmede yönetim, sivil toplum ve katılım konuları ile birlikte ele alınmaktadır. Toplumsal sermayenin oluşumunda sivil toplumun önemli bir etkisi bulunmaktadır. Toplumsal sermaye ve gönüllülük (gönüllü katılım) arasındaki ilişkiye yönelik veriler değerlendirildiğinde üç grup arasında son bir yıl içinde gönüllü faaliyette bulunma oranı en fazla kent konseyi üyelerine aittir. En az gönüllü faaliyette bulunan grup yerel

halktır. Bu durum toplumsal sermaye ile “işbirliği yapma” ve “toplumda etkili olma” faktörleri açısından önem arz etmektedir.

Konak (2018), “Dışsal Sosyal Sermayenin İşletme Performansına Etkisinde Rekabet Stratejilerinin Aracılık Rolü: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma” başlıklı yaptığı araştırmada ilişkisel tarama modelini kullanmıştır. Araştırmada Antalya ve İstanbul illerindeki beş yıldızlı otellerin yöneticileri ile görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılara uygulanan anketlerin geçerlilik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda işletmenin performansı ile sosyal ağın genişliği arasında bir ilişki bulunmadığı, ancak sosyal ağın güçlü olması ile işletmenin performansı arasında pozitif yönlü anlamlı etki meydana geldiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada işletme performansına etki eden önemli bir faktör olarak sosyal sermayenin etkisinin bulunduğu belirtilmiştir. Araştırma işletme performansı bakımından sosyal sermayenin incelenmesi nedeniyle, yapılmakta olan araştırma için önemlidir.

Yay ve Şataf (2018), “Yeni Kurumsal İktisat Perspektifinden Sosyal Sermaye”, başlıklı araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada sosyal sermaye ile iktisadın birbirinden ayrılmaz özelliklere sahip olduğu, iktisadi işlem süreçlerine bağlı olarak zorlaşan ve karmaşık hale gelen durumların kolay yönetilebilmesi için sosyal sermayenin daha önemli olduğu, çalışanların ya da müşterilerin kurumlara olan güveninde sosyal sermayenin önemli etkilerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma kurumsal açıdan sosyal sermayenin incelenmiş olması nedeniyle, yapılmakta olan araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Kızılkaya (2017), “Sosyal Sermayenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Potansiyel Etkisi: Türkiye İçin Yapısal Kırılmalı Eş Bütünleşme Analizi”, başlıklı çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada 2006-2014 dönemindeki verileri kullanmıştır. Araştırmada sosyal sermayenin ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilediği, sosyal sermayenin bireylerde güven duygusunu artırdığı ve bu nedenle işlem maliyetlerinin azalmasına katkı sağladığı belirtilmiştir. Araştırma ekonomik büyüme ve sosyal sermaye ilişkisini açıklaması bakımından, yapılmakta olan araştırma için önemlidir.

Woolcock (2021), tarafından yapılan “The Place Of Social Capital İn Understanding Social And Economic Outcomes”, başlıklı çalışmada ilişkisel tarama

modeli kullanılmıştır. Araştırmada sosyal sermaye, beşeri sermaye ve sosyal kapasite birbiriyle ilişkili olduğu, sosyal sermayenin nasıl ölçülebileceği, sosyal sermaye ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmada sosyal ilişkiler ve ekonomik çıktılar üzerinde sosyal sermayenin artırıcı etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Araştırma sosyal ve ekonomik çıktılar ile sosyal sermaye ilişkisi incelemesi bakımından, yapılmakta olan araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Bilgin ve Kaynak (2008),“Sosyal Sermaye Faktörlerinin İş Başarısına Etkisi: Üniversite Çalışanları Üzerine Ampirik Bir Çalışma”, başlıklı çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi’nde çalışan personelin katılımıyla elde edilen veriler incelenmiştir. Araştırma sonucunda bireyin başarısında yakın çevrenin etkili olduğu, iş çevresindeki arkadaşların ise bireylerin zorluklarla başa çıkmasında etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sosyal faaliyetlere katılım sağlama ve aktif rol almanın bireylerde kişilik özelliklerinin ve sosyalleşmenin gelişmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu bakımdan bireylerde sosyal sermayenin gelişmesinde aile, sosyal çevre ve sosyal faaliyetlere katılımın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sosyal sermaye ile başarı arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması bakımından önemlidir.

2. BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili kavramların açıklanmasına, yerel yönetim kavramının tarihi gelişim sürecine, yerel yönetimlerin özelliklerine ve Diyarbakır ilinin özelliklerine yer verilmiştir.

2.1.Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetimler tarihin her döneminde görülen, devlet yönetimlerinin kolaylaştırılması için yetkilerin paylaşıldığı, halkın ihtiyaçlarını karşılanması ve kamu hizmetlerinin dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması için önemli olan yönetim türleridir. *“Yerel yönetimler halk ile merkezi yönetim arasındaki iletişimi sağlamaktadır. Yerel yönetim kuruluşları merkezi idarenin, dışında yer alan kamu tüzel kişileridir. Bu kuruluşlar kamu tüzel kişileri olduklarından, kendilerine özgü bir iradeye sahip olup, devletten ayrı malvarlıkları ve bütçeleri mevcuttur”*(Keleş, 2016, s. 48-51).Yerinden yönetim ya da yerel yönetim, Yönetim Bilimi'nde âdem-i merkeziyet olarak bilinen bir kavramdır. *“Âdem-i merkeziyetin başlıca iki türü olduğu belirtilebilir. Birincisi, merkezdeki kuruluşların merkezden uzakta bulunan bir örgüte, belli işlevleri yerine getirmelerine yetecek bir ya da daha çok yetkiyi, kendi adlarına kullanmak üzerine devretmeleri anlamına gelen yetki genişliğidir”. İkincisi ise yasalar uyarınca oluşturulmuş yönetim organlarının yasaların belirlediği tüzel ve siyasal anlamda bazı yetkilerle donatılmalarını içeren gerçek anlamda yerel yönetimdir* (Toprak, 2006, s. 220).

Küreselleşen dünyada merkezi yönetimlerden yerel yönetimlere geçiş eğilimi bulunmaktadır. Bu yerelleşme sürecinde amaç, daha yaşanabilir bir çevre oluşturabilmek için halkın beklentilerinin karşılanması ve yönetime katılımının sağlanmasıdır (Ökmen,2005, s. 540). Dolayısıyla yerelleşme ile birlikte demokrasinin güçlendirilmesi de sağlanmaktadır. Yerel yönetimlerin kuruluş amaçları arasında, merkezi yönetimlerin, yönetim süreçlerinin yerel kaynakların da dâhil edilmesi yer almaktadır.”3030 Büyükşehir Belediye Kanunu”, “1580 Belediye Kanunu” ve “2977

Sayılı Mahalli İdareler Kanunu”, “3.360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu”, “5442 sayılı İl İdaresi Kanunu”ve “442 Köy Kanunu’nda”yerel yönetimler ile ilgili olarak düzenlemeler yapılmaktadır. Yerel yönetimler yukarıda belirtilen kanunlar kapsamında özerk ve tüzel kişiliklere sahiptirler. Bu bağlamda yerel yönetimlerin kendilerine ait bütçe ve borçları olabilmektedir. Yerel yönetimler kendi içerisinde alt organlara ayrılarak kendilerine kanunlar çerçevesinde belirtilen görevleri yerine getirirler (Özer,2005, s. 3-4). Yerel yönetimlerin sahip oldukları kaynaklar yetki, görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yeterli olmamaktadır. Bu bakımdan merkezi idareler ile işbirliği içerisinde olup aynı zamanda merkezi yönetimlerin denetiminde yer almaktadır.

Yerel yönetim kavramı özellikle son yüzyılda önem kazanan kavramlar arasındadır. Yerel yönetimlerin ortaya çıkması sosyal kültürel değişimler, toplumsal hareketlilikler ve siyasi yeniden yapılanmalara bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan yerel yönetimler halkın ihtiyaçlarını karşılama özelliğine sahip olmakla birlikte, toplumsal ve siyasi özellikler de taşımaktadır (Keleş, 2021, s. 40).

Yerel yönetimler, yönetim bölgesinde yönetimi yakından ilgilendiren ve olgular ile ilgili kararlar alabilmekte, demokratik yol ve yöntemler kullanarak yönetim faaliyetlerini sürdürmektedirler. Halkın ihtiyaçlarını dikkate alındığı yerel yönetim uygulamaları, bazı birey ve grupların keyfi bireysel haklarının korunmasını sağlamaktadır (Demirtaş,2012, s. 312). Bu bakımdan yerel yönetimler tekelleşmenin önlenmesini de sağlamaktadır.

1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı ile birlikte planlı kalkınma süreçlerine geçilmiş, devletin vatandaşlara yönelik görev, yetki ve sorumluluklarını kontrollü bir şekilde yerel yönetimlere devretmeye başlamıştır. Bu süreçte yerel yönetimlerin ve yönetimlerin bulunduğu bölgelerin ihtiyaçları dikkate alınarak dönemsel kalkınma planları hazırlanmış, bu planlara uygun şekilde faaliyetler gerçekleştirmeye çalışılmıştır (Özaslan ve Alıcı, 2014, s. 315-317). Yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılmasında önemli olan kalkınma dönemleri, 2011 yılında Devlet Planlama Teşkilatı’nın kaldırılarak Kalkınma Bakanlığı’nın kurulması ile yeni bir boyut kazanmıştır.

Yerel yönetimler faaliyetlerini insan ile ve yine insana yönelik gerçekleştirmektedir. Bu bakımdan sosyal sermaye özellikleri ve beklentileri

yönetimlerin hem kendi içinde hem de kurumun dış çevre ile ilişkilerinde etkili olmaktadır (Özdemir, 2016, s. 96). Yerel yönetimler ve sosyal sermaye ilişkisi tarihi süreçte çeşitli şekillerde değerlendirilmiştir. Kavramın gelişmesinde Putnam “Bowling Alone” adlı eseri ile yerel yönetimlere yönelik sosyal sermaye kavramının öncülerinden olmuştur (Özdemir, 2016, s. 96). Benzer şekilde Francis Fukuyama, ekonomik ve toplumsal refah bakımından sosyal sermayenin önemine vurgu yapmış ve “Güven: Sosyal Erdemler ve Refahın Yaratılması” adlı eseri hazırlamıştır. Sosyal sermayeyi önemli hale getiren en önemli özellikler bilginin hızla yayılması, bilgili donanımlı ve kendini geliştirebilen özelliklere sahip bireylere olan ihtiyacın artması olmuştur. Yönetimlerin sahip olduğu bu özellikler aynı zamanda, rakiplere göre daha güçlü olmayı sağlamaktadır (Şan ve Şimşek, 2011, s. 88-94).

2.2.Yerel Yönetimlerin Kuruluşu, Amaçları ve Özellikleri

Yerel yönetimin oluşmasında, merkezi yönetimlerin kalkınma stratejileri önemli role sahip olmuştur (Tosun, 2013, 32(1)). Ayrıca dünya genelinde yerleşmenin görülmesi, yerel yönetimlere daha fazla önem verilmesi, Türkiye’de de 1960’lı yıllardan itibaren yerel yönetim kavramının önem kazanarak, bu yönde yatırımlar yapılmasına katkı sağlamıştır. Yerel yönetimlerin ortaya çıkması bölgeler arasında, gelişmişlik düzeyleri açısından farklılıkların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamıştır (Uysal ve Atmaca, 2018, s. 411-413). Yerel yönetim yaklaşımları ile birlikte planlama, özerk bütçe hazırlama ve bütçeleri yönetme gibi imkânlar yerel yönetimlere sağlanmıştır. Bazı bölgelerde gelişmişliğin fazla olması ve ekonominin canlı olması bölgenin gelişmişlik düzeyini artırmakta iken, diğer bölgelerde ise sosyo-ekonomik faktörlere bağlı olarak buna benzer durumlar ortaya çıkabilmektedir (Zengin ve Kesgin, 2013, s. 37).

Gelişmekte olan ve gelir düzeyi düşük olan ülkelerde kamuda mali açıklar meydana gelmekte ve halkın temel ihtiyaçları ile kamu hizmetlerinden yararlanma durumlarında sorunlar yaşanmaktadır. Bu bakımdan dezavantajlı durumların önlenmesi için yerel yönetimlerin yaygınlaştırılması ve yerel yönetimlere yetki ve sorumluluklar verilmesi gündeme gelmiştir (Özdemir, 2016, s. 101). Bu bakımdan yerleşme ile birlikte gelir ve giderler, sorumluluklar merkezi yönetimden taşra yönetimine geçiş sağlamıştır. Yerleşme ile birlikte yerel yönetimlere etki eden sivil

toplum kuruluşları gibi özerk kuruluşlar da önem kazanmaya başlamıştır (Gündüz, 2013, s. 87).

Yerelleşmeyi ortaya çıkaran önemli nedenlerden birisi de kent merkezlerinde meydana gelen hareketlilikler, sanayileşme ile birlikte meydana gelen toplu yaşam şekilleri, sosyal kültürel değişimler ve siyasi anlayışlardır. Kentlerde meydana gelen bu hareketlilikler kent merkezlerinin yerinden yönetilmesi gibi bir zorunluluğu da ortaya çıkarmıştır (Öztopçu, 2021, s. 25). Bununla birlikte merkezi yönetimler kent merkezlerinin artan ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz hale gelmiştir. Yakın bir geçmişe kadar yerinden yönetim uygulamaları merkezi yönetimin kontrolünü zorlaştıracı bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Ancak ulaşım, iletişim ve teknolojilerin gelişmiş olması, anlık iletişimlerin ve veri aktarımlarının sağlanabilmesi yetki ve sorumluluk verilen yerel yönetimlerin merkezi idareler tarafından daha kolay denetlenmesine imkân sağlamıştır. Ayrıca yerel yönetimlerin ortaya çıkması ile birlikte yerel yönetimlerin görevleri, yetki ve sorumluluklarını ifade eden kanunlar ve yönetmelikler hazırlanmıştır. Yerel yönetimler içerisinde belediye hizmetleri, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, güvenlik, bankacılık ve ticari faaliyetler başta olmak üzere bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak bütün hizmetlerin yerel yönetimler kapsamında bireylere sunulması sağlanmıştır (Toprak, 2006, s. 265).

Türkiye’de yetki ve sorumluluklar yerel yönetimler ve merkezi yönetimler şeklinde iki kategoride değerlendirilmektedir. Yerel yönetimin ortaya çıkmasında ve oluşturulmasında en önemli gerekçe; halkın ihtiyaçlarının karşılanması merkezden yönetimin daha zor hale gelmesidir (Baykal ve Gürbüz, 2016, s. 79).

2.3.Yerel Yönetimlerin Görev ve Sorumlulukları

Yerel yönetimler (mahalli İdareler); *“il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir”*(Anayasa, 1982). *“Bu yönetimler, halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş, esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçmenler tarafından oluşturulmuş, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzelkişileridir”*. (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005). Bu başlıkta yerel yönetim kapsamında değerlendirilen il özel idaresi, belediyeler ve köy idaresi yönetimlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.3.1. İl Özel İdaresi (5302 Sayılı Kanun)

“İl özel idaresi bir ilin kurulması ile birlikte kurulmakta ve il kaldırıldığında tüzel kişiliği sona ermektedir”(İl Özel İdaresi Kanunu,2005). “İl özel idareleri belediye sınırları dışında kalan alanlarda çevre düzenleme, toprağın korunması,iskân, turizm faaliyetleri, sosyal hizmetler, kültürel ve sanatsal faaliyetler, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına arsa ve bina temini ile bakım ve onarım gibi faaliyetleri hizmet sınırları içerisinde yerine getirme yetki ve sorumluluğuna sahiptir”. Ayrıca yine belediye sınırları dışında kalan alanlarda imar, kanalizasyon, acil yardım ve kurtarma hizmetleri, su, çevre, ağaçlandırma, park ve bahçeler tesis etme, orman ve köylere koruma gibi sorumlulukları da bulunmaktadır. Ayrıca 5302 Sayılı Kanunda belirtilen görev, yetki ve imtiyazlar şunlardır (İl Özel İdaresi Kanunu, 2005);

- Borç alma ve bağış kabul etme,
- Kanuna uygun şekilde yönetmelik çıkarma, emir verme, uygulama ve yasak koyma,
- Görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için gerçek ve tüzel kişiler ile faaliyetler gerçekleştirme, ruhsat verme ve denetleme,
- Bazı dava konusu olan uyuşmazlıkların anlaşmaya varılarak tasfiye edilmesini sağlama,
- Belediye sınırları dışında kalan bölgelerde halkın ihtiyaçlarına karşılık eğlence merkezleri, park ve bahçeler, gayri sıhhi müesseseler gibi hizmetler sunma,
- Sunulan hizmetlerle ilgili halkın duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amacıyla kamuoyu yoklaması yapabilme,
- Temel sorumluluk ve hizmetleri yerine getirebilmek amacıyla taşınmazların alınması ve satılması gibi işlemleri tesis etme şeklindedir.

İl özel idaresinin başı ve idarenin tüzel kişiliğinin temsilcisi vali olup, il özel idaresinin sahip olduğu bütün yetki ve sorumluluklar aynı zamanda valiliğinde yetki ve sorumlulukları kapsamında yer almaktadır. Bununla birlikte valinin; “il özel idaresinin teşkilatını oluşturma ve idare etme, çalışanların performansını ölçme, ilde yaşayan vatandaşların sağlık huzur ve mutluluğu için gerekli olan tedbirleri alma, il sınırları

içerisinde muhtaç ve yoksul kimseler için gerekli ödeneği ayırma ve kullanma gibi görev ve sorumlulukları bulunmaktadır”(İl Özel İdaresi Kanunu, 2005).

2.3.2. Belediye

Belediye Kanunu, belediye yönetiminin hukuki statüsünün düzenlenmesi, amacıyla hazırlanmıştır. Aynı zamanda bu kanun belediyelerin, kendi sınırları içerisindeki yetki sorumluluk ve faaliyetlerini belirlemektedir. Belediyeler idari ve mali açıdan özel bir yapıda olup, karar organları seçim ile yerel halk tarafından belirlenmektedir. Büyükşehir belediyesinin içerisinde yer alan ilçe belediyeleri de aynı şekilde büyükşehir belediyesinin sahip olduğu imtiyaz, yetki ve sorumluluklara sahiptirler (Özdemir, 2015, s. 124).

2.3.2.1 Büyükşehir Belediyesi

Büyükşehir belediyeleri belediye sınırları içerisinde yer alan ve en fazla 10000 metre mesafede evdeki yerleşime sahip 750.000'in üzerinde kişinin yaşadığı yerleşim birimlerinde kurulmaktadır. Büyükşehir belediyeleri belediye meclisi aracılığıyla kanunda belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda seçilen üyeler ile birlikte karar almaktadırlar. “Meclisin başkanı büyükşehir belediye başkanı olup, büyükşehir belediyesi kapsamında yer alan diğer ilçe belediyeleri meclisin doğal bir üyesidir. Büyükşehir belediyelerinin görev yetki ve sorumlulukları kanun ile belirlenmiş olup (5216 sayılı kanun) bunlar aşağıdaki şekilde ifade edilebilir” (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004);

- İlçe belediyelerinin de görüşleri alınarak belediye sınırları içerisinde yapılacak stratejik planların, yatırımların ve hedeflerin oluşturulması,
- İmar planları hazırlama, onaylama ve denetlemenin yapılması,
- Belediye sınırları içerisinde yapılacak çalışmaların, kurulacak işletmelerin ruhsatlarının verilmesi ve denetlenmesi,
- Kanunda belirtilen yetkilerin kullanılması, şehir içinde ulaşımlarının yapılması ve uygulanmasını sağlamak,
- Toplu ulaşım hizmetlerini koordine etmek,
- Coğrafi ve kent bilgi sistemlerinin kurulması,
- Belediye sınırları içerisinde yer alan ana yollar, cadde ve bulvar gibi yapıları inşa etmek, bakım ve onarımını sağlamak,

- Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için tarım alanları, çevresel düzenlemeler ve su havzalarının korunmasını sağlama,
- Çevre kirliliğinin önlenmesi için gerekli tedbirleri alma,
- Katı atık yönetim planları oluşturma ve denetleme,
- Sanayi ve tıbbi atıklar için gerekli tesislerinin kurulması ve işletilmesinin sağlanması,
- Zabıta hizmetlerinin yerine getirilmesi,
- Yiyecek içecek ve gıda maddelerinin tahlillerinin yapılması amacıyla laboratuvarların kurulması,
- Su ve kanalizasyon hizmetlerinin yürütülmesi,
- Mezarlık alanlarının tespit edilmesi işletilmesi ve buralardaki hizmetlerin sunulması,
- Doğal afetlerle ilgili hazırlıkların yapılması ve tedbirlerin alınması,
- Merkezi ısıtma sistemlerinin kurulması ve işletilmesi,
- Eğitim kurumları, üniversiteler ve diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yapılması,
- Halkın ihtiyaçları dikkate alınarak sosyal hizmetlerin sunulması,
- Afet riski taşıyan bölgelerde gerekli tedbirlerin alınarak can ve mal güvenliğinin sağlanması,
- Altyapı hizmetlerinin belirli bir koordinasyon içerisinde yürütülmesinin sağlanması,
- Belediye sınırları içerisinde toplu ulaşım hizmetlerinin düzenlenmesi ve koordine edilmesi,
- Trafik hizmetlerinin düzenlenmesi ve koordine edilmesi şeklinde ifade edilebilir.

2.3.3. Köy İdaresi

“Nüfusu iki binden aşağı yurtlara (köy) ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara (kasaba) ve yirmi binden çok nüfusu olanlara (şehir) denir. Nüfusu iki binden aşağı olsa dahi belediye teşkilatı mevcut olan nahiye, kaza ve vilayet merkezleri kasaba olarak tanımlanır”(Köy Kanunu, 1924).“Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta

malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlaları ile birlikte bir köy teşkil ederler” (Köy Kanunu, 1924).

“Her köyde bir köy derneği, bir köy muhtarı, bir de ihtiyar meclisi bulunur. Köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azalarını seçmeğe hakkı olan kadın ve erkek köylülerin toplanması ile köy derneği meydana gelir. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın ve erkekler arasından seçilir. Köy muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır. Muhtar, köyün başıdır. İşbu kanuna göre köy işlerinde söz söylemek, emir vermek ve emrini yaptırmak muhtarın hakkıdır. Muhtar Devletin memurudur. Devlet işlerinde vazifesini 36. maddeye göre yaparlar. Köy idaresinin yapmakla mükellef olduğu bazı görevler şu şekilde ifade edilebilir” (Köy Kanunu, 1924);

- Hükümet tarafından bildirilecek kanunları, nizamları köy içinde ilan etmek ve halka anlatmak ve kanunlar, nizamlar, talimatlar, emirler ile kendisine verilecek işleri görmek;
- Köyün sınırı içinde dirlik ve düzenliği korumak (asayiş korumak);
- Salgın ve bulaşık hastalıkları günü gününe hükümete haber vermek;
- Hekim olmayanların ve üfürükçülerin hastalara ilaç yapmasını menetmek ve hükümete haber vermek;
- Köylünün çiçek ve bulaşık hastalıklar aşısı ile aşılanıp hastalıktan kurtulmasına çalışmak;
- Vergi toplamak için gelen tahsildarlara yol göstermek, yardım etmek ve tahsildarların yolsuzluğunu görürse hükümete haber vermek.
- Asker toplamak ve bakaya ve kaçakları hükümete haber vermek;
- Köy sınırı içinde yangın ve sel olursa köylüleri toplayıp söndürmeğe ve çevirmeğe çalışmak, (orman yangınlarında sınırdan dışarı olsa dahi yardıma mecburdurlar.);
- Mahkemelerden gönderilen celpname ve her türlü tezkere ve hükümleri lazım gelenlere bildirerek istenilen işleri yapmak ve mahkeme mübaşirine ve jandarmaya vazifesinde kolaylık göstermek;

- İhzar ve tevkif müzekkereleri (bazı adamların kanun namına tutulmasını emreden mahkeme kâğıdı) gösterildikte aranılan kimseleri kâğıdı getirenlere tutturmak;

2.4.Yerel Yönetimlerin Başarısıve Sosyal Sermaye

Yerel yönetimler belirli bölgelerde ve merkezlerde yaşamakta olan vatandaşları ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulan, yasal dayanağa sahip kuruluşlardır (Yayinoğlu, 2007, s. 54). Bu yönetimler ülkenin merkezi yönetim sisteminin bir parçası konumundadır. Temel amaç yerel olarak sunulması beklenen hizmetlerin vatandaşlara ulaştırılmasını sağlamak, sorunların çözümüne yardımcı olmak ve vatandaşların memnuniyetlerini sağlamaktır (Henden, 2005, s. 7-8).

Yerel yönetimlerin başarılı olmasında planlama ve düzenleme gibi süreçlerin sağlıklı bir şekilde yönetmeleri gerekmektedir. Yerel yönetimler aynı zamanda konut, çevre düzeni, eğitim ve sağlık gibi birçok alanda vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak durumundadır (Kelly ve Swindell, 2002, s. 610-611). Yerel yönetimler birden fazla kurum ya da kuruluş şeklinde hizmet vermekte olup, bu kuruluşlar arasında işbirliğinin gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Yönetimde halkın ihtiyaçlarının demokratik yollardan, verimli ve etkili bir şekilde karşılanması, sağlıklı bir koordinasyon, örgütlenme, planlama ve denetim faaliyetlerini gerektirmektedir (Yalçındağ, 1997, s. 26-27).

Yerel yönetimler kamu hizmetlerinin vatandaşlara verimli bir şekilde ulaştırılmasının yanında toplumda demokratik yönetim anlayışının yaygınlaşması ve vatandaşların temel hak ve sorumluluklarını kullanmalarını da sağlamaktadır (Özdemir, 2015, s. 98). Belediyeler devlet yönetiminde, yönetimi belirleyen bir özelliğe sahip olmamakla birlikte, merkezi idareden ayrı ve bağımsız olarak seçilmekte, görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. Ancak belediyeler yaptığı faaliyetler dolayısıyla merkezi yönetimin denetimine tabidir (Vigoda ve Yuval, 2003, s. 12-15).

Yerel yönetim olarak belediyelerin sahip olduğu bu özellikler “5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda”*“Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi”* şeklinde tanımlanmaktadır. Yerel

yönetimlerin kurulması için öncelikle belirli bir bölgede kurum ve kuruluşların hizmet verebileceği belirli özelliklere sahip topluluğun bulunması gerekmektedir. İnsan topluluğunun ihtiyaçlarını karşılama, sosyal ve kültürel düzenlemeler yapma gibi durumlarda idari ve mali olarak bağımsız hareket edebilme özelliğine sahip olma, yerel yönetimlerin önemli özellikleridir (Erbay ve Yener, 1999, s. 89).

Yerel yönetim olarak kamu kurum ve kuruluşlarının belirli bir sistem içerisinde insanların temel ihtiyaçları başta olmak üzere, sosyal ve kültürel bütün alanlarda vatandaşlara hizmet sunabilme becerisine sahip olmalıdır (Erdoğan, 2019). Biyolojik, fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel boyutları bulunan insanın çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bunlar genel olarak aşağıdaki şekilde ifade edilebilir (Esmer, Yüksel ve Şaylan, 2019, s. 178);

- Yol, çevre düzenlemeleri, su kanalları gibi temel altyapı hizmetlerinin sağlanması,
- Genel güvenlik, çevre ve konut düzenlemeleri, çevrenin yaşanılabilir hale getirilmesi gibi hizmetler,
- Sosyal yardımlaşma, sosyal sorumluluk hizmetleri, eğitim ve toplumsal uzlaşma gibi hizmetler,
- Sosyal ve kültürel ihtiyaçlara yönelik hizmetler, park alanları, kültürel ve sanatsal faaliyetler,
- Kent bilinci ve farkındalığının geliştirilmesi.

Yerel yönetimlerin yukarıda bahsedilen hizmetleri vatandaşlara sunabilme becerileri, vatandaşların belediye gibi yerel yönetimlerden memnuniyet düzeylerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır (Kelly ve Swindell, 2002, s. 618). Bu hizmetleri verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi vatandaşların yerel yönetimlere aidiyet duygusunu artırmakta, sosyal ve kültürel birliktelikler ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca yerel yönetimler vatandaşların, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yönetime katılmalarını sağlayabilir. Bu durumda ihtiyaçların daha etkili ve sorun odaklı bir şekilde karşılanmasına yönelik çalışmalara yer verilebilmekte, ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Dolayısıyla ihtiyaçları karşılanan bireylerin yerel yönetime olan bağlılıkları artış göstermektedir (Erdoğan, 2019; Folz, 2004, s. 209-210).

Yerel yönetim birimi olarak belediye yöneticileri halk tarafından seçilmektedir. Halk memnuniyetinin sağlanması ise seçilen belediye yönetiminin sahip olduğu teşkilat yapısı, ekonomik özellikler, sosyal ilişkiler, sosyal sermaye ve diğer varlıkların koordineli ve etkili bir şekilde kullanılması ile ilişkilidir. Belediyelerde yönetici konumunda olan kişilerin, halkın ilgi ve ihtiyaçlarının farkında olarak bu ihtiyaçlara yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi, vatandaşın belediyeye yönelik bağlılığını artırmaktadır (Esmer, Yüksel ve Şaylan, 2019, s. 185). Ayrıca belediye sahip olduğu sosyal, ekonomik ve siyasi kaynakları halkın ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli projeler geliştirerek uygulamalıdır. Hizmetlerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve sürdürülebilir olması halkın memnuniyet düzeyi ne artıran önemli özellikler arasında yer almaktadır. Bu bakımdan belediyeler hizmetlerin gerçekleştirilmesi için öncelikli amaçları belirlemeli, sonrasında hizmetleri sunmakta kalite standartları oluşturmali, hizmetlerin yerine getirilmesinde kaynak ve insan gücünün etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamalıdır (Bozlağan, 2004, s. 137).

Belediyelerin sahip oldukları insan sermayesi, sosyal sermaye ve ekonomik özellikler sunulan hizmetlerin kalitesini ve sürdürülebilir olmasını etkilemektedir (Öztopçu, 2021, s. 26). Ayrıca belediyenin sınırları içerisinde yer alan finansal kaynakların durumu, bölgede yaşayan insanların sayısı ve özellikleri, belediyenin personel sayısı, personellerin sahip oldukları yeterli özellikleri gibi çeşitli unsurlar hizmetlerin üretilmesinde ve yaşayanların memnuniyetlerinin sağlanmasında önemli özelliklerdir. Vatandaşların belediyeden memnun olmalarını sağlayan bazı unsurlar şu şekilde ifade edilebilir (Karadeniz, 2008, s. 78);

- Vatandaşların yöneticilere ulaşım sağlama kolaylığı,
- Yönetimin şeffaf, istikrarlı ve gelişen özelliğe sahip olması,
- Hizmetlerin teknolojilerle uyumlu bir şekilde vatandaşlara sunulması,
- İlçelerde ve il bazında vatandaşların yerel yönetime katılım sağlama durumları,
- Gerçekleştirilen faaliyetler ile ilgili bilgi sahibi olma,
- Beklenti, istek ve taleplerin dikkate alınması ve zamanında karşılanması,
- Halkın eğitim, sosyal, sanatsal ve kültürel faaliyetlere yönelik ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri alanların oluşturulması,

- Çevre düzeni ve temizliğin istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi,

İlçelerde “yasayan bireyler, o ilçede yaşamaktan hoşnut olmak isterken, belirledikleri kriterlere uygunluğu da aramaktadır. Öncelikle yasadıkları çevreye ilişkinoluşumları ele almak gerekmektedir. Böylelikle yerel yönetim hizmetlerinin vatandaşlar için gereken fiziki şartları yerine getirebilmesi ve sosyal hoşnutluğu sağlayabilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır” (Emini ve Sancak, 2018, s. 79-90).

Yerel yönetimlerin “sunduğu hizmetlerin vatandaşların beklentilerini karşılayabilmesi ilçede yaşamaktan duyulan memnuniyet oranını artıracaktır” (Mutlu, 2015, s. 478). “Toplumsal yapı açısından bireylerin yaşadıkları mekâna dair aidiyet duygularının gelişmesi, sosyal faaliyetlere katılımlarını artıracak ve kendilerini ilçeye ait hissetmelerini sağlayacaktır.” Belediye yönetimleri, ürettikleri hizmetin kalitesinin yöre halkının isteklerine uygunluğu oranında görevde kalabilir ve tekrar seçilebilirler.

Yerel yönetimler, “il ve ilçelerde yaşayan insanların, ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş anayasal kuruluşlardır” (Öztopçu, 2021, s. 28). “Siyasi ve ekonomik sistemin parçasını oluşturan yerel yönetimler kamu yönetiminin önemli bir unsurudur. Kuruluşlarının temel amacı, yerel nitelikte sunulması gereken hizmetleri belirleyerek sorunların çözümünü sağlamak ve vatandaş memnuniyetini gerçekleştirmektir” (Meriç ve Sakal, 2005, s. 49-52).

Yerel yönetimlerin önemi, “hizmetlerdeki başarıları ve halkın ihtiyaçlarını karşılamaları, beklentilerine cevap verme ile eşgüdümlü olarak ortaya çıkmaktadır. Mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yüklenmektedir. Bu kapsamda kamu harcamalarını; konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca yönlendirmektedirler. Yerel yönetimler yerel nitelikli hizmetlerin görülmesinde verimlilik ve etkinlik sağlamayı hedeflemekte olup bu olguda demokratik bir toplum modeli sağlama ile desteklenmektedir” (Kocaoğlu & Bingöl, 2015).

2.5.Diyarbakır İli

Diyarbakır Mezopotamya bölgesinin kuzeyinde ve Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin orta kısmında bulunmaktadır. Şehrin çevresinde Şanlıurfa,

Adıyaman, Malatya, Elazığ, Muş, Batman, Mardin ve Bingöl illeri yer almaktadır. Şehir göçük bir alanda bulunmakta olup Dicle vadesinden yaklaşık 100 metre yüksektedir. Bölgede yer alan en yüksek dağ Karacadağ olup, en yüksek noktası 1957 metredir (Diyarbakır BŞB, 2015).

2.5.1. Coğrafi Özellikler

Diyarbakır denizlere uzak bir bölgede yer alması nedeniyle sert bir karasal iklime sahiptir. Yazın aşırı sıcaklar yaşanmak tayken kışın aşırı soğuklar yaşanmaktadır. Yaz aylarında ortalama sıcaklık 31 derece iken kış aylarında en soğuk ayların ortalaması 1,8 derece olarak ölçülmüştür. Şehirde görülen en yüksek sıcaklık 1937 yılının Temmuz ayında 46,2 derece olarak belirlenmiş, yıllık yağış ortalaması 496 milimetre olarak ölçülmüştür. Şehrin kuzey bölgelerinde dağlık alanlarda yağış miktarı daha fazla olabilmektedir. Son dönemlerde şehrin etrafında yapılan çok sayıda baraj nedeniyle buharlaşma oranı artmış, şehrin kuru havasında kısmi bir azalma meydana gelmiştir. Şehrin bitki örtüsü incelendiğinde genel olarak bozkır bitki örtüsüne sahip olduğu görülmektedir. Bu ortam içerisinde otsu bitkiler oldukça yaygındır. İlkbaharda hızlı bir şekilde yeşerip çiçeklenen Diyarbakır, ağaçların kesilmesi ve sıcakların artması ile birlikte kısa sürede kuru bir bölgeye dönüşmektedir. Şehrin dışındaki alanlarda meşe ağaçları ile kaplı ormanlar bulunmakta olup, bu ormanlık alanlar şehrin toplam yüzölçümünün 1/10'luk bir kısmına sahiptir (Diyarbakır BŞB, 2015).

Diyarbakır önemli akarsu yataklarına sahiptir. Bunlardan en önemlisi Elazığ ili sınırları içerisinde doğan Dicle Nehridir. Dicle Diyarbakır ilinden geçerek Fırat ırmağına ulaşmaktadır.

Diyarbakır'ın nüfus yapısı incelendiğinde günümüzde mevcut nüfusu 1.796.538 olarak ölçülmüştür. 2019 yılında 1.750.007 olan Diyarbakır nüfusunun, 2023 yılına gelindiğinde 1.842.162 olması, 2025 yılına gelindiğinde ise 1.885.744 olması beklenmektedir. Diyarbakır sahip olduğu konum ve kültürel özellikler nedeniyle hem kent içinde yaşanan doğum oranları ile hem de dışarıdan alınan göçler ile nüfusta hızlı artış yaşanmaktadır (Baykal ve Gürbüz, 2016, s. 82).

Demografik özelliklerinin belirlenmesinde aynı zamanda sosyal ve kültürel değişkenlerin değerinin dikkate alınması önemlidir. Bu bağlamda şehirde yaşayan

insanların eğitim düzeyleri, şehrin eğitim ve sağlık imkânları, iş olanakları ve kültürel gelişmişliği çevrede yaşayan insanların ilgisini çekmektedir. Aynı zamanda coğrafi konum itibarıyla doğu ile batı arasında bir geçiş güzergâhında bulunması hem yurt içi hem de yurt dışından batıya göç etmek isteyen bireylerin kısa ya da uzun süreli olarak konakladıkları önemli bir merkez olmasını sağlamıştır. Okuryazarlık durumu açısından Diyarbakır'ın durumu incelendiğinde Türkiye ortalaması yaklaşık %95 iken, Diyarbakır'ın ortalaması %89 olarak görülmektedir. Okuryazarlığı; belirlenmesinde, okullaşma oranları dikkate alınarak hesaplamalar yapılmaktadır. İlköğretimin zorunlu olması nedeniyle, okullaşma oranları ilköğretim çağında yüksek iken, ortaöğretime geçildiğinde okullaşma oranlarında önemli düşüşler yaşanmaktadır (Baykal ve Gürbüz, 2016, s. 87). Bu durum genel olarak ailesel faktörler, göç olayları, yoksulluk durumları ve ekonomik özellikleri ile açıklanabilir.

2.5.2. Sosyo-kültürel ve Demografik Özellikler

Diyarbakır, insanların yaşadığı en eski yerleşim bölgelerinden biridir. Dicle ve Fırat nehirleri arasında yer alması nedeniyle, aynı zamanda Mezopotamya topraklarında bulunmaktadır. Diyarbakır bölgesinde yaşayan insanların MÖ 10.000 yıllarına kadar uzandığı görülmektedir. Bölgede yapılan çeşitli kazılarda MÖ. 8000'li yıllara ait bulgulara rastlanmaktadır. Diyarbakır surları antik çağda inşa edilen burçlar ve çeşitli kitabeler Diyarbakır tarihinin antik Çağa kadar uzandığında göstermektedir. Diyarbakır tarih boyunca çeşitli isimler almıştır. Bunlardan bazıları Amida, Amed, Amid, Diyar-ı Bekr, Kara Amid ve son olarak Diyarbakır gibi isimlerdir (Diyarbakır Valiliği, 2021).

Diyarbakır'ın genel olarak kültürel özellikleri incelendiğinde Antik Çağ ve öncesinden gelen birikimlerle birlikte çok kültürlü bir yapıya sahip olduğu belirtilmektedir. Ticari yollar üzerinde bulunması, sivil yerleşim yerlerinin ve konutların farklılığı, çeşitli ibadethanelerin bulunması Diyarbakır'ın çok kimlikli bir kültürel merkez haline getirmektedir (Bilgen, 2019, s. 246). Diyarbakır'da 15. yüzyıla kadar kent dokusunda önemli değişiklikler meydana gelmemiştir. Bu tarihlere kadar kent merkezlerinde meydanlar, pazar yerleri, yerleşim bölgeleri, kamu kurumları ve vakıflar bulunmaktaydı. 1500'lü yıllardan itibaren kent merkezinde bulunan dokularda önemli gelişmeler yaşanmaya başlanmıştır. Diyarbakır özellikle göç yolları üzerinde bulunması, Osmanlı döneminde padişahların ve vezirlerin İran seferlerinde konakladıkları yer

olması şehrin gelişmesine ve ilgi görmesine neden olmuştur. Bu tarihlerden itibaren şehirde çarşı, han, hamam, cami ve kilise gibi çok sayıda sosyal yapılar inşa edilmiştir. 18. yüzyıla gelindiğinde Diyarbakır'ın daha önemli bir merkez haline geldiği, mahalle sayılarında ve nüfuslarında önemli artışlar yaşandığı görülmektedir. İnsanlar daha çok Suriçi bölgesinde yaşamakta iken, 18. yüzyıl sonrasında nüfusun artması ile birlikte sur dışında da mahalleler kurulmaya başlanmıştır. Diyarbakır yalnızca müslümanların yaşadığı diğer olmamış çeşitli dinlere mensup kişilerin birlikte yaşadığı kozmopolit bir özelliğe sahip olmuştur. 19. yüzyıldan itibaren ise Diyarbakır Demiryolları gibi önemli ulaşım araçlarının inşa edildiği bir merkez haline gelmiş ve sosyal kültürel açıdan önemli değişme ve büyüme yaşamaya başlamıştır. Batıda sanayinin gelişmeye başlaması Diyarbakır'a doğu ile batı arasında önemli bir güzergâh olması gibi durumlar da şehrin ilgi görmesinde önemli bir etken olmuştur (Aksu ve Değerliyurt, 2014, s. 189).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Diyarbakır ile Ankara ve diğer önemli şehir merkezleri arasında karayolları ve demiryolları inşa edilmiş, bölgenin önemi daha da artmıştır. Cumhuriyet döneminde meydana gelen hızlı değişimler, şehrin tarihi dokusunda bazı değişiklikler meydana getirirse de önemli bir kısmının halen korunduğu söylenebilir. Şehirlerin yeniden yapılanmasında, düzenlenmesinde ve hizmetlerin geliştirilmesinde belediye kanunları gibi çeşitli kanunlar çıkarılarak, şehirlerin modernleştirilmesi amaçlanmıştır (Dalkılıç ve Halifeoğlu, 2011, s. 74-78). Resmi kurumların binaları, şehir merkezlerinde kurulan Cumhuriyet Meydanları gibi alanlar şehirlerin gelişmesinde bir model olmaya başlamıştır. Şehirlerde önemli merkezlerin bulunması, şehrin diğer bölgeleri ile bu merkezler arasında bağlantıların kurulmasına ve bu güzergâhta önemli sosyal kültürel değişiklikler olmasına zemin hazırlamıştır. Bu kapsamda Diyarbakır şehir merkezinde orduvevleri, valilik lojmanı, halkevi, fabrika ve gar binalarının kurulması gibi durumlar şehre hareketlilik kazandıran önemli unsurlar olmuştur (Baykal ve Gürbüz, 2016, s. 90).

1980'li yıllardan itibaren Diyarbakır'da şehirlerarası göçlerin artması nedeniyle önemli nüfus hareketlilikleri yaşanmaya başlamıştır. Artan nüfus hareketliliği şehir merkezinde Sur, Bağlar ve Yenişehir olmak üzere üç önemli belediyenin kurulmasına zemin hazırlamış ve 1993 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi statüsüne geçmiştir (Gürhan, 2015).

2.5.3. Ekonomik Özellikler

Diyarbakır ili, bölgenin gelişmiş önemli bir şehridir. Coğrafi konumu nedeniyle insanların göç ve ticaret yolları üzerinde bulunmaktadır. Şehrin gelir kaynaklarının başında tarım gelmekle birlikte sanayi bakımından da gelişmiş özelliklere sahiptir. Yaklaşık 650 bin hektarlık tarım arazisinde tahıl ürünleri, sebze ve meyveler yetiştirilmektedir. (Erkan ve Bağlı, 2005, 22(1)) Tarım ürünleri olarak karpuz, kavun, fasulye, pamuk, arpa, darı, tütün, baklagiller, keten, susam, domates, salatalık, kabak, biber, fasulye, ceviz, badem, dut ve nar başta olmak üzere çeşitli ürünlerin yetiştirilmesi mümkündür. Diyarbakır verimli arazileri ve Dicle Nehri'nin de etkisiyle bölgede yerleşik nüfusun gıda ihtiyaçlarını önemli ölçüde karşılamaktadır. Ayrıca verimli arazilerde hayvancılık, yaylacılık ve arıcılık faaliyetleri yapılabilmektedir. Diyarbakır tarım ve hayvancılık dışında, yer altı kaynakları ve petrol ürünleri bakımından da zengindir. (Serçek ve Hassan, 2016, s. 23) Diyarbakır ulaşım bakımından karayolu, havayolu ve demiryolu ağı bakımından gelişmiştir. Çevre illerden şehre ulaşım sağlama özelliğinin yanında, sınıra yakın olması da ekonominin gelişmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca şehrin sahip olduğu tarihi özellikleri ve dokusu sayesinde yurtiçinden ve yurtdışından çok sayıda turist tarafından ziyaret edilmekte, şehrin ekonomisine önemli düzeyde gelir sağlanmaktadır. (Diyarbakır Valiliği, 2021).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde “araştırmanın amacı, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile sınırlılıklara” yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın “evrenini” 2021 Nisan ayında, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışmakta olan toplam 654 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise belediye çalışanları arasından araştırmaya katılmaya gönüllü ve ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmaya dâhil edilen 182 çalışan oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ölçeklerin ulaştırıldığı toplam kişi sayısının yaklaşık %30'unun geri dönüş sağladığından çalışmanın geçerli olduğu söylenebilir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “demografik bilgi formu” ve “Göksel ve diğerleri (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan 26 maddelik sosyal sermaye ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutları olarak “yapısal boyut” 9 maddeden “1-5, 18-21. Sorular”, “ilişkisel boyut” 13 maddeden “9-17, 23-26. Sorular” ve “bilişsel boyut” 4 maddeden “6, 7, 8, 22. Sorular” meydana gelmektedir. Ölçeğin derecelendirilmesi “1= Kesinlikle katılmıyorum”, “2= Katılmıyorum”, “3= Kararsızım”, “4= Katılıyorum”, “5= Kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Ölçek, ayrıca Turgut ve Beğenirtaş (2013) tarafından kullanılmış ve yapılan “doğrulamalı faktör analizi sonucunda ölçeğin kabul edilebilir değerlere sahip olduğu belirlenmiştir”. Araştırmacı tarafından elde edilen verilerle alfa (Alpha) güvenirlik analizi yapılmış olup ölçeğin yapısal boyutunun ($\alpha=.95$), ilişkisel boyutunun ($\alpha=.97$), bilişsel boyutunun ($\alpha=.94$;) yüksek düzeyde güvenirlik puanına sahip olduğu belirlenmiştir. Veri toplama aracında kullanılan demografik bilgi formu içerisinde çalışanların “cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, mesleki kıdem, gelir düzeyi, yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin değerlendirilmesi, hizmetlerin sunulmasında tarafsızlık ve eşitlik,

hizmetlerin sunulmasında güven, işe alımlarda liyakat, halkla ilişkiler düzeyi” ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesinde katılımcılarla görüşmeler yapılarak araştırmanın amacı ve kapsamı açıklanmış, araştırmaya katılmayı kabul eden bireylere anket formu online olarak ulaştırılmıştır. Veriler,Covid-19 pandemisi nedeniyle yüzyüze toplanamamış, google formlar ile anket formları hazırlanmış ve veriler elektronik olarak toplanmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Sosyal sermaye ölçeğinden elde edilen verilerin, araştırma değişkenlerine göre karşılaştırılmasında SPSS 24 (sosyal bilimler için istatistik programı) veri analiz programı kullanılmıştır.

Tablo1. Sosyal Sermaye Ölçeği Normallik Testi Sonuçları

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Statistic	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	P
Yapısal Boyut	34,0879	9,16654	,148	-,364	-,862	,00
Bilişsel Boyut	15,4560	4,29515	,152	-,831	,002	,00
İlişkisel Boyut	49,9451	13,42659	,133	-,646	-,321	,00

Sosyal Sermaye Ölçeği normallik testi sonuçları “Kolmogorov Simirnov ve Shapiro Wilk testi” ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler “sonucunda p değerleri anlamlı olmasına karşılık, çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alındığında verilerin dağılımının normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir”. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik istatistiksel tekniklerden “t testi, ANOVA, pearson korelasyon analizi” ile veriler analiz edilmiştir. ANOVA testi veri dağılımının normal olması durumunda üç ve üzeri kategoriye sahip değişkenlerin analizinde ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. Bu test sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda, Tukey testi ile alt kategoriler arasında çoklu karşılaştırmalar yapılmakta ve hangi kategorilerde farklılaşma meydana geldiği belirlenmektedir. Bağımsız örneklem t testi veri dağılımının normal olması durumunda iki kategoriye sahip değişkenlerin analizinde ortalamaların karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. Pearson korelasyon analizi puan verilerinin dağılımının normal olması durumunda, puanlar arasındaki ilişkilerin yönünü ve ilişki düzeyini ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır.

3.4.Sınırlılıklar

Araştırmada Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışanların, belediyeye yönelik sosyal sermaye algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu bakımdan araştırma 2020 yılında, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan kişiler ve bu kişilerin sosyal sermaye ölçeği ile verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır. Ayrıca çalışanların sosyal sermaye algıları Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne ilişkin algılar kapsamında değerlendirilmiş olup, bu durum araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümünde yerel yönetimlerin başarısında etkili olan unsurlardan biri olarak sosyal sermaye faktörüne ilişkin katılımcılardan elde edilen verilerin analizi ile ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Bu kısımda “katılımcıların demografik değişkenlere ilişkin bilgilere” yer verilmiştir.

Tablo2. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları

Değişkenler		Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	103	56,6
	Erkek	79	43,4
Yaş	25 ve altı yaş	64	35,2
	26-35 yaş	74	40,7
	36-45 yaş	23	12,6
	46 ve üzeri yaş	21	11,5
	İlk/ortaokul	14	7,7
Eğitim Durumu	Lise	29	15,9
	Üniversite	108	59,3
	Lisansüstü	31	17,0
Medeni Durum	Evli	66	36,3
	Bekâr	116	63,7
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	106	58,2
	6-10 yıl	45	24,7
	11-15 yıl	31	17,0
Gelir Düzeyi	3500 TL ve altı	72	39,6
	3500-6000 TL	68	37,4
	6000 TL üzeri	42	23,1
	Toplam	182	100,0

Katılımcıların “demografik değişkenlere göre dağılımları incelendiğinde cinsiyet açısından katılımcıların %56,6’sı kadın, %43,4’ü erkektir”. Katılımcıların “%35,2’si 25 ve altı yaş, %40,7’si 26-35 yaş, %12,6’sı 36-45 yaş, %11,5’i 46 ve üzeri yaş grubundadır”. Eğitim durumu açısından katılımcıların %7,7’si ilkokul/ortaokul, %15,9’u lise, %59,3’ü üniversite, %17’si lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir. Medeni durum açısından katılımcıların %36,3’ü evli, %63,7’si bekârdır. Mesleki kıdem açısından katılımcıların %58,2’si “1-5 yıl”, %24,7’si “6-10 yıl”, %17’si “11-15 yıl”

mesleki kıdeme sahiptir. Katılımcıların %39,6'sı 3500 TL ve altı, %37,4'ü 3500-6000 TL, %23,1'i ise 6000 TL üzeri gelir düzeyine sahiptir.

Tablo3. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Algıları

		Frekans (N)	Yüzde (%)
Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Yetersiz	48	26,4
	Kısmen Yeterli	90	49,5
	Oldukça yeterli	44	24,2
Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?	Tarafsız/eşit değil	50	27,5
	Kısmen tarafsız/eşit	94	51,6
	Tamamen tarafsız/eşit	38	20,9
Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?	Güvensiz	54	29,7
	Kısmen güvenli	87	47,8
	Oldukça güvenli	41	22,5
Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakati sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?	Liyakatsiz	38	20,9
	Kısmen liyakatli	85	46,7
	Oldukça liyakatli	59	32,4
Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?	Yetersiz	47	25,8
	Kısmen yeterli	65	35,7
	Oldukça yeterli	70	38,5
		182	100,0

Katılımcıların “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %26,4’ünün yetersiz, %49,5’inin kısmen yeterli, %24,2’sinin oldukça yeterli yanıtını verdikleri görülmektedir. Katılımcıların “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %27,5’inin tarafsız/eşit değil, %51,6’sının kısmen tarafsız/eşit, %20,9’unun tamamen tarafsız/eşit yanıtını verdikleri görülmektedir. Katılımcıların “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %29,7’sinin güvensiz, %47,8’inin kısmen güvenli, %22,5’inin oldukça güvenli yanıtını verdikleri görülmektedir. Katılımcıların “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakati sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde

%20,9'unun liyakatsiz, %46,7'sinin kısmen liyakatli, %32,4'ünün oldukça liyakatli yanıtını verdikleri görülmektedir. Katılımcıların “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde %25,8'inin yetersiz, %35,7'sinin kısmen yeterli, %38,5'inin oldukça yeterli yanıtını verdikleri görülmektedir.

4.2.Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri

Bu kısımda katılımcıların sosyal sermaye algılarına yönelik, ölçekten alınan puanlara yer verilmiştir.

Tablo4. Katılımcıların Sosyal Sermaye Ölçeği Maddelerine Verdikleri Yanıtlar

Maddeler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
26. “Çalıştığım kurumda iletişime, bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık değerleri beni de bu yönde davranmaya sevk ediyor”.	182	4,03	1,079
4.”İletişim ağı, iletişim ağı içinde bulunan kişilere bilgilerini paylaşma ve dağıtma olanaklarından haberdar olma fırsatı sağlar”.	182	4,02	1,069
12.”Çalıştığım kurumda takım çalışmasını ve yardımlaşmayı destekleyen bir anlayış var”.	182	4,01	1,049
5.”Çalıştığım kurumda iletişim kanalı yoğun miktarda bilgi ve çok sayıda bilgi paylaşımını gerçekleştirecek kişi ve birime sahiptir”.	182	3,96	1,211
7.”Çalıştığım kurumda kullandığımız ortak dil sahip olunan ve paylaşılan bilgileri elde etmede, yorumlamada ve anlamada etkinlik sağlar”.	182	3,96	1,163
11”.Buradakilerle sorunlarımı paylaşırsam yapıcı ve ilgili bir şekilde tepki vereceklerdir”.	182	3,95	1,172
25. “Çalıştığım kurumda iletişime ve bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık paylaşılan bir değerdir”.	182	3,94	1,148
3.”Çalıştığım kurumda iletişim sistemi farklı birim ve kişilerden gelen bilgilerin diğer kişilere zamanında iletilmesine olanak sağlar”.	182	3,91	1,126
6.”Çalıştığım kurumda birbirimizi anlamamızı ve iletişime geçmemizi kolaylaştıracak ortak terimler, ifadeler ve sözlerden oluşan bir dil kullanırız”.	182	3,88	1,191
15.”Çalıştığım kurumda paylaşılan değerleri kendi değerlerimle uyumlu buluyorum”.	182	3,87	1,257
9.”Kurumda çalışan diğer kişilerle paylaşımcı bir ilişkimiz vardır. Fikirlerimizi, duygularımızı ve ümitlerimizi serbestçe paylaşabiliriz”.	182	3,86	1,266
17.”Çalışma arkadaşlarımla kendimi bir bütün olarak görebiliyorum”.	182	3,85	1,291

8."Çalıştığım kurumda kullandığımız ortak dil, mevcut bilgilerden yeni bilgiler elde edilmesinde kolaylık sağlar".	182	3,83	1,308
24. "İş arkadaşlarımla ilişkilerimizde birbirimize belirgin ölçüde duygusal yatırımlar yapıyoruz".	182	3,83	1,087
16."Kurumda iletişime, bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık beni benzer şekilde davranmaya zorunlu kılar".	182	3,82	1,144
20. "Çalıştığım kurumda iletişim kanalı, bilgisini paylaşmak isteyen kişi ve birimlerin kolayca iletişim ağına katılmasına olanak sağlar".	182	3,82	1,178
22."Çalıştığım kurumda anlatılan başarı hikâyeleri; bireyler ve birimler için bilgi ve değerlerin yaratılmasında, paylaşılmasında ve saklanmasında yol gösterici olur".	182	3,78	1,238
19. "Çalıştığım kurumda iletişim kanalları farklı birim ve kişilerde mevcut olan bilgilerin dağıtılmasına olanak sağlamaktadır".	182	3,77	1,261
23. "Eğer iş arkadaşlarımdan birileri bir yere transfer edilirse hem onlar hem biz yalnızlık hissederiz".	182	3,77	1,176
21. "Çalıştığım kurumda örgütsel anlayış, farklı bireysel ve kültürel değerlere dayalı iletişim ve ilişkilerin oluşmasına olanak sağlamaktadır".	182	3,74	1,331
13."Çalıştığım kurumda eleştirilere ve farklı fikirlere açık olma, paylaşılan bir değerdir".	182	3,73	1,329
14."Kurumda yazılı olmayan kurallar bilgi paylaşımını desteklemektedir".	182	3,70	1,407
18. "Çalıştığım kurumda iletişim kanalları başkalarının sahip olduğu bilgilere erişimime olanak sağlamaktadır."	182	3,68	1,345
1."Çalıştığım kurumda bilgilerimizi diğerleriyle paylaşabileceğimiz iletişim kanalları mevcuttur".	182	3,64	1,321
10."Kurumda çektiğim zorlukları buradakilerle özgürce konuşabilirim ve onlarda beni dinlemek ister".	182	3,60	1,460
2".Çalıştığım kurumda iletişim kanalları farklı birim ve kişilerde mevcut olan bilgilerin dağıtılmasına olanak sağlamaktadır."	182	3,55	1,315

Katılımcıların sosyal sermaye ölçeği maddelerine verdikleri yanıtlar aritmetik ortalama puanlarına göre incelenmiştir. Maddelere verilen yanıtlar 5'li likert ölçeği aralığında değerlendirilmiştir. Bu aralıkta maddelerin puanları incelendiğinde; 26. "Çalıştığım kurumda iletişime, bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık değerleri beni de bu yönde davranmaya sevk ediyor." 4. "İletişim ağı, iletişim ağı içinde bulunan kişilere bilgilerini paylaşma ve dağıtma olanaklarından haberdar olma fırsatı sağlar." 12. "Çalıştığım kurumda takım çalışmasını ve yardımlaşmayı destekleyen bir anlayış var." maddelerine katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ölçeğin diğer maddelerine verilen yanıtlar 3,50-4,0 arası olup orta düzeyde katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Buna göre katılımcıların sosyal sermaye algılarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

4.3.Katılımcıların Büyükşehir Belediyesine İlişkin Sosyal Sermaye Algısının Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu kısımda katılımcıların, büyükşehir belediyesine ilişkin sosyal sermaye algılarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo4. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	T Değeri	P Değeri
Yapısal Boyut	Kadın	103	36,0000	8,69528	180	3,300	,001*
	Erkek	79	31,5949	9,21888			
Bilişsel Boyut	Kadın	103	16,1845	4,03112	180	2,656	,009*
	Erkek	79	14,5063	4,46604			
İlişkisel Boyut	Kadın	103	52,9223	11,71700	180	3,522	,001*
	Erkek	79	46,0633	14,55436			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri cinsiyet “değişkenine göre t testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamli farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p<05$). Meydana gelen anlamli farklılığa ilişkin “aritmetik ortalama puanları incelendiğinde yapısal boyutta, bilişsel boyutta ve ilişkisel boyutta kadınların puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.” Buna göre kadınların “sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu” söylenebilir.

Tablo5. “Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları”

	Yaş	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	25 ve altı yaş	64	38,7031	7,56701	3	9,524	,000*
	26-35 yaş	74	31,5135	9,56341			
	36-45 yaş	23	31,6957	10,40732			
	46 ve üzeri yaş	21	31,7143	4,68127			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	25 ve altı yaş	64	16,8750	3,99007	3	4,720	,003*
	26-35 yaş	74	15,1081	4,31807			
	36-45 yaş	23	13,4783	5,24725			
	46 ve üzeri yaş	21	14,5238	2,48232			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	25 ve altı yaş	64	55,2500	11,58954	3	7,434	,000*
	26-35 yaş	74	46,9595	12,76064			
	36-45 yaş	23	43,0435	18,97242			
	46 ve üzeri yaş	21	51,8571	6,03561			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri yaş değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamli farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p<05$). Meydana gelen anlamli farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo6. Katılımcıların “Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları”

Değişkenler	(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Farklı (I-J)	P
Yapısal Boyut	25 ve altı yaş	26-35 yaş	7,18961*	,000*
		36-45 yaş	7,00747*	,005*
		46 ve üzeri yaş	6,98884*	,008*
	26-35 yaş	25 ve altı yaş	-7,18961*	,000*
		36-45 yaş	-,18214	1,000
		46 ve üzeri yaş	-,20077	1,000
	36-45 yaş	25 ve altı yaş	-7,00747*	,005*
		26-35 yaş	,18214	1,000
		46 ve üzeri yaş	-,01863	1,000
	46 ve üzeri yaş	25 ve altı yaş	-6,98884*	,008*
		26-35 yaş	,20077	1,000
		36-45 yaş	,01863	1,000
Bilişsel Boyut	25 ve altı yaş	26-35 yaş	1,76689	,066
		36-45 yaş	3,39674*	,005*
		46 ve üzeri yaş	2,35119	,116
	26-35 yaş	25 ve altı yaş	-1,76689	,066
		36-45 yaş	1,62985	,360
		46 ve üzeri yaş	,58430	,942
	36-45 yaş	25 ve altı yaş	-3,39674*	,005*
		26-35 yaş	-1,62985	,360
		46 ve üzeri yaş	-1,04555	,840
	46 ve üzeri yaş	25 ve altı yaş	-2,35119	,116
		26-35 yaş	-,58430	,942
		36-45 yaş	1,04555	,840
İlişkisel Boyut	25 ve altı yaş	26-35 yaş	8,29054*	,001*
		36-45 yaş	12,20652*	,001*
		46 ve üzeri yaş	3,39286	,716
	26-35 yaş	25 ve altı yaş	-8,29054*	,001*
		36-45 yaş	3,91598	,574
		46 ve üzeri yaş	-4,89768	,409
	36-45 yaş	25 ve altı yaş	-12,20652*	,001*
		26-35 yaş	-3,91598	,574
		46 ve üzeri yaş	-8,81366	,105
	46 ve üzeri yaş	25 ve altı yaş	-3,39286	,716
		26-35 yaş	4,89768	,409
		36-45 yaş	8,81366	,105

Yapılan analizler sonucunda;

- Yapısal boyutta; 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Bilişsel boyutta; 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu; “26-35 yaş” grubunda olanların “36-45 ve 46 üzeri yaş” grubunda olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- İlişkisel boyutta; 46 ve üzeri yaş grubunda olan katılımcıların, daha alt yaş grubunda olan katılımcılara göre; “25 ve altı yaş” grubunda olan katılımcıların “26-35 ve 36-45 yaş” grubunda olan katılımcılara göre; sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- İlişkisel boyutta; 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu; 46 üzeri yaş grubunda olanların “26-35 ve 36-45 yaş” grubunda olanlara göre; “sosyal sermaye algılarının daha fazla olduğu” tespit edilmiştir.

Tablo7. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	İlk/ortaokul	14	35,4286	9,67721	3	3,249	,023*
	Lise	29	36,7241	6,52958			
	Üniversite	108	34,4167	9,52137			
	Lisansüstü	31	29,8710	8,77018			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	İlk/ortaokul	14	16,0000	4,52344	3	3,290	,022*
	Lise	29	15,8966	3,15487			
	Üniversite	108	15,8889	4,39697			
	Lisansüstü	31	13,2903	4,28325			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	İlk/ortaokul	14	50,4286	16,63506	3	4,627	,004*
	Lise	29	53,4138	8,91434			
	Üniversite	108	51,1667	12,71654			
	Lisansüstü	31	42,2258	15,43094			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri eğitim düzeyi değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamli farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p < ,05$). Meydana gelen anlamli farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo8. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Eğitim durumu Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Eğitim durumu	(J) Eğitim durumu	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	İlk/ortaokul	Lise	-1,29557	,971
		Üniversite	1,01190	,979
		Lisansüstü	5,55760	,224
	Lise	İlk/ortaokul	1,29557	,971
		Üniversite	2,30747	,611
		Lisansüstü	6,85317*	,019*
	Üniversite	İlk/ortaokul	-1,01190	,979
		Lise	-2,30747	,611
		Lisansüstü	4,54570	,067
	Lisansüstü	İlk/ortaokul	-5,55760	,224
		Lise	-6,85317*	,019*
		Üniversite	-4,54570	,067
Bilişsel Boyut	İlk/ortaokul	Lise	,10345	1,000
		Üniversite	,11111	1,000
		Lisansüstü	2,70968	,193
	Lise	İlk/ortaokul	-,10345	1,000
		Üniversite	,00766	1,000
		Lisansüstü	2,60623	,082
	Üniversite	İlk/ortaokul	-,11111	1,000
		Lise	-,00766	1,000
		Lisansüstü	2,59857*	,015*
	Lisansüstü	İlk/ortaokul	-2,70968	,193
		Lise	-2,60623	,082
		Üniversite	-2,59857*	,015*
İlişkisel Boyut	İlk/ortaokul	Lise	-2,98522	,896
		Üniversite	-,73810	,997
		Lisansüstü	8,20276	,210
	Lise	İlk/ortaokul	2,98522	,896
		Üniversite	2,24713	,843
		Lisansüstü	11,18799*	,006*
	Üniversite	İlk/ortaokul	,73810	,997
		Lise	-2,24713	,843
		Lisansüstü	8,94086*	,005*
	Lisansüstü	İlk/ortaokul	-8,20276	,210
		Lise	-11,18799*	,006*
		Üniversite	-8,94086*	,005*

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta eğitim düzeyi lise ve lisansüstü olan katılımcılar arasında, anlamlı farklılık meydana geldiği, lise mezunu olanların lisansüstü mezunu olanlara göre sosyal sermaye algılarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

- Bilişsel boyutta üniversite ve lisansüstü olan katılımcılar arasında, anlamlı farklılık meydana geldiği, üniversite mezunu olanların lisansüstü mezunu olanlara göre sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- İlişkisel boyutta eğitim düzeyi lise ve üniversite olanlar ile lisansüstü olan katılımcılar arasında, anlamlı farklılık meydana geldiği, lise ve üniversite mezunu olanların lisansüstü mezunu olanlara göre “sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu” tespit edilmiştir.

Tablo9. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	T Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Evli	66	31,5000	7,72857	180	-2,933	,004*
	Bekâr	116	35,5603	9,61547			
Bilişsel Boyut	Evli	66	13,9848	4,19337	180	-3,599	,000*
	Bekâr	116	16,2931	4,14103			
İlişkisel Boyut	Evli	66	45,8182	13,40713	180	-3,207	,002*
	Bekâr	116	52,2931	12,91512			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin medeni durum değişkenine göre t testi ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda “gruplar arasında anlamlı farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığa ilişkin “aritmetik ortalama puanları incelendiğinde yapısal boyut, bilişsel boyut ve ilişkisel boyutta bekârlar lehine farklılığın meydana geldiği belirlenmiştir.” Buna göre bekâr katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri evlilere göre daha yüksektir.

Tablo10. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	1-5 yıl	106	34,6415	9,64532	2	6,269	,002*
	6-10 yıl	45	36,2000	8,16756			
	11-15 yıl	31	29,1290	7,09339			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	1-5 yıl	106	15,9151	4,36243	2	9,324	,000*
	6-10 yıl	45	16,3556	3,65660			
	11-15 yıl	31	12,5806	3,81902			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	1-5 yıl	106	51,0377	12,79205	2	4,066	,019*
	6-10 yıl	45	51,6000	12,75717			
	11-15 yıl	31	43,8065	15,13147			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin mesleki kıdem değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar “arasında anlamlı farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo11. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Mesleki kıdem	(J) Mesleki kıdem	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	1-5 yıl	6-10 yıl	-1,55849	,589
		11-15 yıl	5,51248*	,008*
	6-10 yıl	1-5 yıl	1,55849	,589
		11-15 yıl	7,07097*	,002*
	11-15 yıl	1-5 yıl	-5,51248*	,008*
		6-10 yıl	-7,07097*	,002*
Bilişsel Boyut	1-5 yıl	6-10 yıl	-,44046	,819
		11-15 yıl	3,33445*	,000*
	6-10 yıl	1-5 yıl	-,44046	,819
		11-15 yıl	3,77491*	,000*
	11-15 yıl	1-5 yıl	-3,33445*	,000*
		6-10 yıl	-3,77491*	,000*
İlişkisel Boyut	1-5 yıl	6-10 yıl	-,56226	,969
		11-15 yıl	7,23128*	,022*
	6-10 yıl	1-5 yıl	-,56226	,969
		11-15 yıl	7,79355*	,033*
	11-15 yıl	1-5 yıl	-7,23128*	,022*
		6-10 yıl	-7,79355*	,033*

Yapılan analizler sonucunda;

- Yapısal boyutta “meslekî kıdemi 1-5 yıl” olan katılımcıların “6-10 yıl” ve “11-15 yıl kıdeme” sahip olanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu; mesleki kıdemi “6-10 yıl” olan katılımcıların “11-15 yıl kıdeme” sahip olanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Bilişsel boyutta “mesleki kıdemi 1-5 yıl” ve “6-10 yıl” olan katılımcıların “11-15 yıl kıdeme” sahip olanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- İlişkisel boyutta” mesleki kıdemi 1-5 yıl” ve “6-10 yıl” olan katılımcıların “11-15 yıl kıdeme” sahip olanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde “mesleki kıdemi 1-5 yıl” ve “6-10 yıl” olan katılımcıların “11-15 yıl kıdeme” sahip olanlara göre “sosyal sermaye algısı düzeyleri daha yüksek olduğu” söylenebilir.

Tablo12. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Gelir Düzeyi	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	3500 TL ve altı	72	32,4306	9,52066	2	24,482	,000*
	3500-6000 TL	68	39,2353	7,19269			
	6000 TL üzeri	42	28,5952	7,05401			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	3500 TL ve altı	72	14,4306	4,77029	2	14,074	,000*
	3500-6000 TL	68	17,4853	3,01980			
	6000 TL üzeri	42	13,9286	4,00848			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	3500 TL ve altı	72	47,3056	13,42862	2	14,456	,000*
	3500-6000 TL	68	56,2353	11,05902			
	6000 TL üzeri	42	44,2857	13,15440			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin gelir düzeyi değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar “arasında anlamlı farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo13. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Gelir düzeyi	(J) Gelir düzeyi	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	3500 TL ve altı	3500-6000 TL	-6,80474*	,000*
		6000 TL üzeri	3,83532*	,044*
	3500-6000 TL	3500 TL ve altı	6,80474*	,000*
		6000 TL üzeri	10,64006*	,000*
	6000 TL üzeri	3500 TL ve altı	-3,83532*	,044*
		3500-6000 TL	6,80474*	,000*

		3500-6000 TL	-10,64006*	,000*
	3500 TL ve altı	3500-6000 TL	-3,05474*	,000*
		6000 TL üzeri	,50198	,796
Bilişsel Boyut	3500-6000 TL	3500 TL ve altı	3,05474*	,000*
		6000 TL üzeri	3,55672*	,000*
	6000 TL üzeri	3500 TL ve altı	-,50198	,796
		3500-6000 TL	-3,55672*	,000*
	3500 TL ve altı	3500-6000 TL	-8,92974*	,000*
		6000 TL üzeri	3,01984	,430
İlişkisel Boyut	3500-6000 TL	3500 TL ve altı	8,92974*	,000*
		6000 TL üzeri	11,94958*	,000*
	6000 TL üzeri	3500 TL ve altı	-3,01984	,430
		3500-6000 TL	-11,94958*	,000*

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta gelir düzeyi 3500 TL ve altı olanların 6000 TL üzeri gelire sahip olanlara göre; gelir düzeyi 3500-6000 TL olan 3500 TL ve altı ile 6000 TL üzeri olanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Bilişsel boyutta gelir düzeyi 3500-6000 TL olan 3500 TL ve altı ile 6000 TL üzeri olanlara göre “sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- İlişkisel boyutta gelir düzeyi 3500 TL ve altı olanların 6000 TL üzeri gelire sahip olanlara göre; gelir düzeyi 3500-6000 TL olan 3500 TL ve altı ile 6000 TL üzeri gelirli olanların “sosyal sermaye algısı düzeylerinin yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde gelir düzeyi 3500-6000 TL olan katılımcıların “sosyal sermaye algısı düzeyleri daha yüksek olduğu” söylenebilir.

4.4. Katılımcıların Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerine İlişkin Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri

Bu kısımda katılımcıların, büyükşehir belediyesi hizmetlerine ilişkin sosyal sermaye algılarının karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo14. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Yetersiz	48	34,9375	8,32685	2	13,973	,000*
	Kısmen Yeterli	90	31,0778	7,81561			
	Oldukça yeterli	44	39,3182	10,18383			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	Yetersiz	48	16,5208	3,37695	2	16,773	,000*
	Kısmen Yeterli	90	13,7889	3,97886			
	Oldukça yeterli	44	17,7045	4,49071			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	Yetersiz	48	54,1875	7,67326	2	20,872	,000*
	Kısmen Yeterli	90	44,1556	12,86744			
	Oldukça yeterli	44	57,1591	14,43179			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamli farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen “anlamli farklılığa ilişkin Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo15. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	(J)Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetleri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	Oldukça yeterli	Kısmen Yeterli	3,85972*	,034*
		Yetersiz	-4,38068*	,040*
	Kısmen Yeterli	Oldukça yeterli	-3,85972*	,034*
		Yetersiz	-8,24040*	,000*
	Yetersiz	Oldukça yeterli	4,38068*	,040*
		Kısmen Yeterli	8,24040*	,000*
Bilişsel Boyut	Oldukça yeterli	Kısmen Yeterli	2,73194*	,000*
		Yetersiz	-1,18371	,327
	Kısmen Yeterli	Oldukça yeterli	-2,73194*	,000*
		Yetersiz	-3,91566*	,000*
	Yetersiz	Oldukça yeterli	1,18371	,327
		Kısmen Yeterli	3,91566*	,000*
İlişkisel Boyut	Oldukça yeterli	Kısmen Yeterli	10,03194*	,000*
		Yetersiz	-2,97159	,472
	Kısmen Yeterli	Oldukça yeterli	-10,03194*	,000*
		Yetersiz	-13,00354*	,000*
	Yetersiz	Oldukça yeterli	2,97159	,472
		Kısmen Yeterli	13,00354*	,000*

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça yeterli bulan katılımcıların yetersiz ve kısmen yeterli bulanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu; büyükşehir belediyesinin hizmetlerini yetersiz bulan katılımcıların ve kısmen yeterli bulanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Bilişsel boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini yetersiz bulan ve oldukça yeterli bulan katılımcıların, kısmen yeterli bulanlara göre “sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- İlişkisel boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça yeterli bulan katılımcıların yetersiz ve kısmen yeterli bulanlara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu; büyükşehir belediyesinin hizmetlerini yetersiz bulan katılımcıların ve kısmen yeterli bulanlara göre “sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça yeterli bulan katılımcıların “sosyal sermaye algısı düzeyleri daha yüksek olduğu” söylenebilir.

Tablo14. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Tarafsız/eşit değil	50	32,3800	8,53538	2	11,339	,000*
	Kısmen tarafsız/eşit	94	32,5851	7,74792			
	Tamamen tarafsız/eşit	38	40,0526	10,83774			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	Tarafsız/eşit değil	50	15,7000	3,35182	2	9,203	,000*
	Kısmen tarafsız/eşit	94	14,3936	4,03271			
	Tamamen tarafsız/eşit	38	17,7632	5,10662			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	Tarafsız/eşit değil	50	50,1200	11,40290	2	9,545	,000*
	Kısmen tarafsız/eşit	94	46,7766	11,86588			
	Tamamen tarafsız/eşit	38	57,5526	16,45583			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?”

değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamlı farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo15. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetler size göre ne düzeyde tarafsız/eşit olarak sunulmaktadır?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Büyükşehir belediyesinin hizmetler size göre düzeyde tarafsız/eşit sunulmaktadır?	(J) Büyükşehir belediyesinin hizmetler size göre düzeyde tarafsız/eşit sunulmaktadır?	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	Tamamen tarafsız/eşit	Kısmen tarafsız/eşit	-,20511	,990
		Tarafsız/eşit değil	-7,67263*	,000*
	Kısmen tarafsız/eşit	Tamamen tarafsız/eşit	,20511	,990
		Tarafsız/eşit değil	-7,46753*	,000*
	Tarafsız/eşit değil	Tamamen tarafsız/eşit	7,67263*	,000*
		Kısmen tarafsız/eşit	7,46753*	,000*
Bilişsel Boyut	Tamamen tarafsız/eşit	Kısmen tarafsız/eşit	1,30638	,168
		Tarafsız/eşit değil	-2,06316	,054
	Kısmen tarafsız/eşit	Tamamen tarafsız/eşit	-1,30638	,168
		Tarafsız/eşit değil	-3,36954*	,000*
	Tarafsız/eşit değil	Tamamen tarafsız/eşit	2,06316	,054
		Kısmen tarafsız/eşit	3,36954*	,000*
İlişkisel Boyut	Tamamen tarafsız/eşit	Kısmen tarafsız/eşit	3,34340	,299
		Tarafsız/eşit değil	-7,43263*	,021*
	Kısmen tarafsız/eşit	Tamamen tarafsız/eşit	-3,34340	,299
		Tarafsız/eşit değil	-10,77604*	,000*
	Tarafsız/eşit değil	Tamamen tarafsız/eşit	7,43263*	,021*
		Kısmen tarafsız/eşit	10,77604*	,000*

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen tarafsız/eşit bulanların, kısmen tarafsız/eşit bulanlara ve tarafsız/eşit değil olarak belirten katılımcılara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bilişsel boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen tarafsız/eşit bulanların kısmen tarafsız/eşit bulanlara ve tarafsız/eşit değil olarak belirten katılımcılara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İlişkisel boyutta yapısal boyutta büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen tarafsız/eşit bulanların kısmen tarafsız/eşit bulanlara ve tarafsız/eşit değil olarak belirten katılımcılara göre; tarafsız/eşit değil yanıtını veren katılımcıların ve kısmen tarafsız/eşit bulan katılımcılara göre sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen

tarafsız/eşit bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo16. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Güvensiz	54	35,5926	8,02007	2	11,285	,000*
	Kısmen güvenli	87	31,0805	7,54555			
	Oldukça güvenli	41	38,4878	11,40202			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	Güvensiz	54	15,7593	3,53385	2	5,737	,004*
	Kısmen güvenli	87	14,4828	3,78756			
	Oldukça güvenli	41	17,1220	5,57313			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	Güvensiz	54	52,5370	11,93649	2	11,240	,000*
	Kısmen güvenli	87	45,4598	11,34942			
	Oldukça güvenli	41	56,0488	16,09340			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında” anlamlı farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır.

Tablo17. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven düzeyi nedir?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) belediyesinin hizmetlere güven nedir?	Büyükşehir(J) sunduğubelediyesinin hizmetlere güven düzeyi nedir?	Büyükşehir sunduğu Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	Oldukça güvenli	Kısmen güvenli	4,51213*	,009*
		Güvensiz	-2,89521	,244
	Kısmen güvenli	Oldukça güvenli	-4,51213*	,009*
		Güvensiz	-7,40735*	,000*
	Güvensiz	Oldukça güvenli	2,89521	,244
		Kısmen güvenli	7,40735*	,000*
Bilişsel Boyut	Oldukça güvenli	Kısmen güvenli	1,27650	,186
		Güvensiz	-1,36269	,261
	Kısmen güvenli	Oldukça güvenli	-1,27650	,186
		Güvensiz	-2,63919*	,003*
	Güvensiz	Oldukça güvenli	1,36269	,261
		Kısmen güvenli	2,63919*	,003*
İlişkisel Boyut	Oldukça güvenli	Kısmen güvenli	7,07727*	,004*
		Güvensiz	-3,51174	,379

	Kısmen güvenli	Oldukça güvenli	-7,07727*	,004*
		Güvensiz	-10,58901*	,000*
Güvensiz		Oldukça güvenli	3,51174	,379
		Kısmen güvenli	10,58901*	,000*

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven açısından oldukça güvenli bulanların güvensiz ve kısmen güvenli bulanlara göre; güvensiz bulanların ise kısmen güvenli bulanlara göre sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Bilişsel boyutta büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven açısından oldukça güvenli bulanların güvensiz ve kısmen güvenli bulanlara göre; güvensiz bulanların ise kısmen güvenli bulanlara göre “sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- İlişkisel boyutta büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere güven açısından oldukça güvenli bulanların güvensiz ve kısmen güvenli bulanlara göre; güvensiz bulanların ise kısmen güvenli bulanlara göre “sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu” belirlenmiştir.
- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça güvenli bulanların “sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu” söylenebilir.

Tablo18. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Liyakatsiz	38	35,7105	7,55845	2	5,502	,005*
	Kısmen liyakatli	85	31,7529	7,82990			
	Oldukça liyakatli	59	36,4068	11,03618			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	Liyakatsiz	38	16,1316	3,80022	2	1,896	,153
	Kısmen liyakatli	85	14,8000	3,43927			
	Oldukça liyakatli	59	15,9661	5,48027			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	Liyakatsiz	38	53,6053	10,45334	2	3,819	,024*
	Kısmen liyakatli	85	47,1529	10,82711			
	Oldukça liyakatli	59	51,6102	17,32252			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda yapısal ve ilişkisel boyutta gruplar arasında “anlamli farklılık meydana geldiği” tespit edilmiştir ($p \leq 0,05$). Meydana gelen anlamli farklılığa ilişkin “Tukey testi ile çoklu karşılaştırmalar” yapılmıştır. Buna karşılık bilişsel boyutta anlamli farklılık meydana gelmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo19. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?” Değişkenine Göre Tukey Testi Çoklu Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	(I) Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?	(J) Büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama ile ilgili düşünceniz nedir?	Ortalama Farkı (I-J)	P
Yapısal Boyut	Oldukça liyakatli	Kısmen liyakatli	3,95759	,063
		Liyakatsiz	-,69625	,926
	Kısmen liyakatli	Oldukça liyakatli	-3,95759	,063
		Liyakatsiz	-4,65384*	,007*
	Liyakatsiz	Oldukça liyakatli	,69625	,926
		Kısmen liyakatli	4,65384*	,007*
Bilişsel Boyut	Oldukça liyakatli	Kısmen liyakatli	1,33158	,250
		Liyakatsiz	,16548	,981
	Kısmen liyakatli	Oldukça liyakatli	-1,33158	,250
		Liyakatsiz	-1,16610	,244
	Liyakatsiz	Oldukça liyakatli	-,16548	,981
		Kısmen liyakatli	1,16610	,244
İlişkisel Boyut	Oldukça liyakatli	Kısmen liyakatli	6,45232*	,035*
		Liyakatsiz	1,99509	,749
	Kısmen liyakatli	Oldukça liyakatli	-6,45232*	,035*
		Liyakatsiz	-4,45723	,118
	Liyakatsiz	Oldukça liyakatli	-1,99509	,749
		Kısmen liyakatli	4,45723	,118

Yapılan analizler sonucunda yapısal boyutta büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama açısından oldukça liyakatli bulanların liyakatsiz ve kısmen liyakatli bulanlara göre; liyakatsiz bulanların ise kısmen liyakatli bulanlara göre sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- İlişkisel boyutta büyükşehir belediyesinin işe alımlarda liyakatı sağlama açısından oldukça liyakatli bulanların liyakatsiz ve kısmen liyakatli bulanlara göre; liyakatsiz bulanların ise kısmen liyakatli bulanlara göre sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça liyakatli bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo20. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?” Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

	Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	sd	F Testi	P Değeri
Yapısal Boyut	Yetersiz	47	33,5319	7,91216	2	,156	,855
	Kısmen yeterli	65	34,0462	7,30032			
	Oldukça yeterli	70	34,5000	11,35175			
	Toplam	182	34,0879	9,16654			
Bilişsel Boyut	Yetersiz	47	15,7872	3,11334	2	,189	,828
	Kısmen yeterli	65	15,3692	3,71891			
	Oldukça yeterli	70	15,3143	5,38528			
	Toplam	182	15,4560	4,29515			
İlişkisel Boyut	Yetersiz	47	52,8085	7,69426	2	1,451	,237
	Kısmen yeterli	65	48,8615	11,15358			
	Oldukça yeterli	70	49,0286	17,62078			
	Toplam	182	49,9451	13,42659			

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin “Büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlerden size göre halkla ilişkiler düzeyi nedir?” değişkenine göre “ANOVA testi ile analiz” edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda gruplar arasında “anlamli farklılık meydana gelmediği” tespit edilmiştir ($p>,05$). Buna göre katılımcıların, büyükşehir belediyesinin halkla ilişkileri yeterli bulma durumlarının sosyal sermaye yeterlik algılarını etkilemediği söylenebilir.

4.5.Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri İle Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki

Bu kısımda katılımcıların, sosyal sermaye algısı düzeyleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilere yer verilmiştir.

Tablo21. Katılımcıların Sosyal Sermaye Algısı Düzeyleri İle Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Yapısal Boyut	Bilişsel Boyut	İlişkisel Boyut	Yaş	Eğitim durumu	Mesleki kıdem	Gelir düzeyi
	r	1					
Yapısal Boyut	p						
	N	182					

Bilişsel Boyut	r	,865**	1					
	p	,000						
	N	182	182					
İlişkisel Boyut	r	,937**	,915**	1				
	p	,000	,000					
	N	182	182	182				
Yaş	r	-,279**	-,232**	-,177*	1			
	p	,000	,002	,017				
	N	182	182	182	182			
Eğitim durumu	r	-,187*	-,155*	-,185*	-,064	1		
	p	,011	,036	,013	,391			
	N	182	182	182	182	182		
Mesleki kıdem	r	-,167*	-,232**	-,165*	,842**	-,016	1	
	p	,024	,002	,026	,000	,833		
	N	182	182	182	182	182	182	
Gelir düzeyi	r	-,086	,016	-,025	,419**	,332**	,434**	1
	p	,246	,830	,735	,000	,000	,000	
	N	182	182	182	182	182	182	182

Katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilerin pearson “korelasyon analizi” ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda değişkenler arasında “anlamli ilişkilerin meydana geldiği” belirlenmiştir ($p \leq ,05$). Tablo incelendiğinde;

- Sosyal sermaye ölçeğinin bilişsel boyutu ile yapısal boyutu arasında, “ilişkisel boyut” ile yapısal ve “bilişsel boyut” arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü anlamli ilişkilerin meydana geldiği belirlenmiştir.
- Katılımcıların yaşları ile sosyal sermaye ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar arasında” negatif yönlü zayıf düzeyde anlamli ilişkiler” meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq ,05$). Buna göre katılımcıların yaşı arttıkça sosyal sermaye algısında azalmalar meydana gelmektedir.
- Katılımcıların eğitim düzeyleri ile sosyal sermaye ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar arasında “negatif yönlü zayıf düzeyde anlamli ilişkiler” meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq ,05$). Buna göre katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça sosyal sermaye algısında azalmalar meydana gelmektedir.
- Katılımcıların “yaşları ile eğitim durumları” arasında anlamli bir ilişki bulunmamaktadır ($p > ,05$). Katılımcıların mesleki kıdemleri ile sosyal sermaye ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar arasında “negatif yönlü zayıf düzeyde anlamli ilişkiler” meydana geldiği belirlenmiştir ($p \leq ,05$).

- Katılımcıların mesleki kıdemleri ile yaşları arasında “pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki” meydana gelmesine karşılık ($p \leq,05$), mesleki kıdemle eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p >,05$).
- Katılımcıların gelir düzeyleri ile sosyal sermaye ölçeği alt boyutlarından alınan puanlar arasında anlamlı ilişkiler olmadığı belirlenmiştir ($p >,05$). Buna karşılık katılımcıların gelir düzeyleri ile yaş, eğitim durumu ve mesleki kıdemleri arasında “pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki” olduğu tespit edilmiştir ($p \leq,05$).

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında ulaşılan verilerin analizi sonucunda ulaşılan sonuçların, ilgili literatür bağlamında karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Katılımcıların sosyal sermaye ölçeğine verdikleri yanıtların madde analizleri incelendiğinde ölçek maddelerine genel olarak katılıyorum şeklinde yanıt verdikleri, dolayısıyla sosyal sermaye algılarının da orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde “Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri” araştırmada çalışanların sosyal sermaye algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde “Ardahan (2012) sosyal sermaye ölçeğinin geliştirilmesine” yönelik gerçekleştirdiği araştırmada katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin orta düzeyin üzerinde olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada kadınların Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne ilişkin sosyal sermaye algılarının, erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusuna karşılık “Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini” inceledikleri araştırmada cinsiyete göre katılımcıların sosyal sermaye algılarında farklılık meydana gelmediği belirlenmiştir. Buna karşılık “Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri” incelediği araştırmada, katılımcıların sosyal sermaye algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmiştir. Benzer şekilde “Ardahan (2012) sosyal sermaye ölçeğinin geliştirilmesine” yönelik gerçekleştirdiği araştırmada katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

25 yaş ve altı katılımcıların sosyal sermaye algıları daha yüksektir. Benzer şekilde “Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini” inceledikleri araştırmada çalışanların yaşlarının artmasının sosyal sermaye algısında azalmaya neden olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık “Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri” incelediği araştırmada, katılımcıların sosyal sermaye algılarının yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Eğitim düzeyinin artmasına bağlı olarak katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri azalmaktadır. Bunun nedeni eğitim düzeyinin yükselmesi ile belediyenin sosyal sermayeye ilişkin görev ve sorumluluklarına yönelik farkındalık düzeylerinin artması, dolayısıyla beklentilerin daha fazla olması ile açıklanabilir. Benzer şekilde “Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini” inceledikleri araştırmada çalışanların eğitim düzeylerinin artmasına bağlı olarak sosyal sermaye algılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri incelediği araştırmada, eğitim düzeyi yüksek olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Medeni durum açısından bekâr olan katılımcıların yapısal, bilişsel ve ilişkisel açıdan sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evli olan bireylerde sosyal sermaye algısının daha düşük olması, evde bireylerin belediyeye yönelik beklentilerinin daha fazla olması ile açıklanabilir. Benzer şekilde Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri araştırmada bekâr olan çalışanların sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların mesleki kıdemlerinin artması ile sosyal sermaye algılarında azalma meydana gelmektedir. Benzer şekilde Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri araştırmada mesleki kıdemleri yüksek olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Gelir düzeyi açısından 3500-6000TL arasında gelire sahip olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri araştırmada üniversite çalışanlarının gelir düzeylerinin sosyal sermaye algılarını etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri incelediği araştırmada, gelir düzeyi açısından yüksek olan katılımcıların sosyal sermaye düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Büyükşehir Belediyesi’nin hizmetlerini oldukça yeterli bulan, tamamen tarafsız/eşit bulanların, oldukça güvenli bulanların, oldukça liyakatli bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri araştırmada

üniversite çalışanlarının sosyal sermaye algıları, hizmetleri yeterli bulan katılımcılarda daha yüksek olarak belirlenmiştir. Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri incelediği araştırmada, destekleri yeterli bulan katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada sosyal sermaye ölçeği alt boyutları olan yapısal, bilişsel ve ilişkisel boyutlar arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Kaya (2018) içsel büyüme sürecinde beşeri sermaye ve sosyal sermayenin etkilerini incelediği araştırmada, beşeri sermaye ile sosyal sermayenin gelişmesinde uzun dönemli politikaların uygulanmasının gerekli olduğu, ülkenin avantaj elde edebilmesinde sosyal sermayenin geliştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Bilgin ve Kaynak (2008) sosyal sermayenin iş başarısına etkisini inceledikleri araştırmada bireylerde sosyal sermayenin gelişmesinde aile, sosyal çevre ve sosyal faaliyetlere katılımın etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özel (2019) Türkiye’de tarım destekleri ile sosyal sermaye arasındaki ilişkileri incelediği araştırmada, sosyal sermayenin, insan sermayesi ve yapısal sermaye ile ilişkili olduğu belirtilmiştir. Keleş ve Dilmaç (2017) kırsal alanda sosyal sermayenin sosyal girişimciliğe etkisini inceledikleri araştırmada, kırsal alanda sosyal girişimcilik ile sosyal sermaye arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki meydana gelmiştir. Buna göre sosyal sermaye sosyal girişimciliği artırmaktadır. Konak (2018) sosyal sermayenin işletme performansına etkisini incelediği araştırmada işletmenin performansı ile sosyal ağ geniş olması arasında bir ilişki bulunmadığı, ancak sosyal ağın güçlü olması ile işletmenin performansı arasında pozitif yönlü ananı eski meydana geldiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada işletme performansına etki eden önemli bir faktör olarak sosyal sermayenin etkisinin bulunduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Yay ve Şataf (2018), yeni kurumsal iktisat yaklaşımına göre sosyal sermayeyi inceledikleri araştırmada sosyal sermaye ile iktisadın birbirinden ayrılmaz özelliklere sahip olduğu, iktisadi işlem süreçlerine bağlı olarak karmaşık hale gelen durumların kolay yönetilebilmesi için sosyal sermayenin daha önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine benzer şekilde Kızılkaya (2017), sosyal sermayenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemek üzere gerçekleştirdiği araştırmasında, sosyal sermayenin ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilediği, sosyal sermayenin bireylerde güven duygusunu artırdığı ve bu nedenle işten maliyetlerinin azalmasına katkı sağladığı belirtilmiştir. Woolcock (2021) sosyal ve

ekonomik çıktıların anlaşılmasında sosyal sermayenin rolünü incelediği araştırmada sosyal sermaye, beşeri sermaye ve sosyal kapasite birbiriyle ilişkili olduğu, sosyal ilişkiler ve ekonomik çıktılar üzerinde sosyal sermayenin artırıcı etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma verilerinin analizi sonucunda elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi çalışanlarının, belediyeye yönelik sosyal sermaye algılarının incelenmesi ile ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Katılımcıların önemli bir kısmı belediyenin sunduğu hizmetleri yeterli, tarafsız ve eşit, güvenli, liyakatli ve halkla ilişkiler açısından yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.
- Katılımcıların sosyal sermaye ölçeğine verdikleri ifadelerin madde analizleri incelendiğinde ölçek maddelerine genel olarak katılıyorum şeklinde yanıt verdikleri, Dolayısıyla sosyal sermaye algılarının da orta Düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir.
- Araştırmada kadınların Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne ilişkin sosyal sermaye algılarının, erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- 25 yaş ve altı katılımcıların yapısal, bilişsel ve ilişkisel özellikler açısından sosyal sermaye algılarının diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla 25 yaş ve altı katılımcıların sosyal sermaye algıları daha yüksektir.
- Eğitim düzeyi açısından ilkokul/ortaokul eğitim düzeyine sahip olan katılımcıların sosyal sermaye algıları daha yüksek düzeydedir.
- Medeni durum açısından bekâr olan katılımcıların yapısal, bilişsel ve ilişkisel açıdan sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Mesleki kıdem değişkene açısından 1-5 yıl ve 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip olan çalışanların, 11-15 yıl kıdeme sahip olan çalışanlara göre algıların daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla mesleki

kıdemın artması sosyal sermaye algısında azalmaya neden olabilmektedir.

- Gelir düzeyi açısından 3500-6000TL arasında gelire sahip olan katılımcıların sosyal sermaye algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Büyükşehir Belediyesi'nin hizmetlerini oldukça yeterli bulan katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Büyükşehir belediyesinin hizmetlerini tamamen tarafsız/eşit bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça güvenli bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Büyükşehir belediyesinin hizmetlerini oldukça liyakatli bulanların sosyal sermaye algısı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu hizmetlerden halkla ilişkiler düzeylerine göre katılımcıların sosyal sermaye algıları arasında anlamlı farklılık meydana gelmediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmada sosyal sermaye ölçeği alt boyutları olan yapısal, bilişsel ve ilişkisel boyutlar arasında yüksek düzeyde, pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Eğitim düzeyinin artmasına bağlı olarak katılımcıların sosyal sermaye algısı düzeyleri azalmaktadır.
- Katılımcıların mesleki kıdemlerinin artması ile sosyal sermaye algılarında azalma meydana gelmektedir.
- Katılımcıların gelir düzeyi ile sosyal sermaye algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

5.1.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Kadınların sosyal sermaye algılarının erkeklere göre daha yüksek olmasının nedenleri farklı örneklemelerde yapılacak araştırmalar ile ya da aynı örnekte nedensel karşılaştırmalı araştırmalar yapılarak ortaya çıkarılabilir.

Araştırmada 25 yaş altı katılımcıların sosyal sermaye algıları daha yüksek çıkmıştır. Buna göre yaşın artması sosyal sermaye algısında azalmalara neden olduğu söylenebilir. Dolayısıyla 25 yaş üzerindeki çalışanların sosyal sermaye algılarının artırılmasına yönelik çalışmalara yer verilmesi önemlidir.

Mesleki kıdemi yüksek olan çalışanların sosyal sermaye algılarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Evli olan sosyal sermaye algılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum çalışanların beklentilerinin farklı ya da daha fazla olması ile ilişkili olabilir. Dolayısıyla evli bireylerin sosyal sermaye algılarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Sosyal sermayenin, kurumun dış dünyadaki imajı olduğu dikkate alındığında, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal sermayesinin orta düzeyin üzerinde abiye sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak bazı bireylerde sosyal sermaye algısının düşük olduğu görülmüştür. Bu bakımdan sosyal sermaye algısının artırılmasına yönelik belediye tarafında çeşitli boyutlarda çalışmalarının yapılması faydalı olabilir.

Sosyal sermayenin üç temel alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar arasında ki ilişkilerin güçlü olması, boyutlardan herhangi birinin olumsuz etkilenmesinin diğer boyutları da olumsuz etkilemesi beklenmektedir. Bu bakımdan sosyal sermayenin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve bütün yönleriyle geliştirilmeye çalışılması önemlidir.

5.1.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırma Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde çalışanlarla gerçekleştirilmiştir. Benzer araştırmalar farklı örneklemelerde bulunan Belediye çalışanları ya da diğer kamu kuruluşları ile gerçekleştirilebilir.

Bu araştırmada sosyal sermaye algısı ölçeği kullanılmıştır. Benzer araştırmalar sosyal sermaye algısını etkileyebileceği dūřünūlen farklı değişkenler kullanılarak ilişkisel tarama modelinde araştırmalar yapılabilir.

Nitel araştırma yöntemleri kullanarak geręekleřtirilen bu araştırmada elde edilen bulguların derinlemesine incelenmesine ilişkin, nitel araştırma yöntemleri kullanarak benzer örneklemlerde araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akman, A. Z. , & Arıcıoğlu, M. A. (2019). Şehirlerin rekabetinde sosyal sermayenin önemi üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21(36), 19-33.
- Akman, Y. , & Abaslı, K. (2017). Sosyal sermaye ve örgütsel yaratıcılık arasındaki ilişkilerin öğretmen algılarına göre incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 6(2), 269-286.
- Aksu, R. ve Değerliyurt, M. (2014). Sürdürülebilir Kentsel Gelişimin Sağlanması Amacıyla Model Yerleşim Alanlarının Planlanması: *Diyarbakır Örneği. TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde* (189-199). Ankara.
- Ardahan, F. (2012). Sosyal Sermaye Ölçeği Geçerlilik, Güvenirlilik Çalışması. *International Journal of Human Sciences* [Online]. (9)2, 773-789.
- Arrow, K. J. (2000). Observations on social capital. *Social capital: A multifaceted perspective*, 6, 3-5.
- Arslan, A. & Direk, A. (2017). Rotasyon uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri ve sosyal sermaye kuramı açısından değerlendirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(2), 235-261.
- Baykal, Ş. ve Gürbüz, S. (2016), Sosyal sermaye ve bireyler arası güven ilişkisinin sosyal ağ analizi ile incelenmesi. *İş ve İnsan Dergisi*, 3 (2): 77-91.
- Biçer, A. & Koçer, M. (2020). Toplumsal dayanışma ağlarının gazetecilikte kullanımı: sosyal sermayenin kamusal habercilikteki rolünün incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1), 603-628.
- Bilgen, A. (2019). Güneydoğu Anadolu Projesi'ni Beklerken: Projenin Tamamlanmasını Geciktiren Faktörler Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37(2), 241-270.
- Bilgin, N. ve Kaynak, R. (2008). Sosyal sermaye faktörlerinin iş başarısına etkisi: Üniversite çalışanları üzerine ampirik bir çalışma. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 32(1), 29–38.

- Bozlağan, R. (2004). Kentsel Kamu Hizmetlerinden Tatmin Düzeyi: Đstinye-İstanbul Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), 121- 145.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm#1> (Erişim: 01,07.2021).
- Carrillo Álvarez, E. & Riera Romaní, J. (2017). Measuring social capital: further insights. *Gaceta sanitaria*, 31, 57-61.
- Colombo, F. ve Rossi, L. (2015), Internal social capital and the attraction of early contributions in crowdfunding, *Entrepreneurship Theory and Practice*, C: 39, No: 1, ss. 75-100.
- Dalkılıç, N. ve Halifeoğlu, F. M. (2011). Erken Cumhuriyet Döneminde Diyarbakır'da Kamu Binaları: 1923-1950 Dönemi. *Mimarlık Dergisi*, (358). 74-85.
- Danielson, M. N.& Keleş, R. (1985). *The politics of rapid urbanization: government and growth in modern Turkey*. New York: Holmes & Meier.
- de Zúñiga, H. G. Barnidge, M. & Scherman, A. (2017). Social media social capital, offline social capital, and citizenship: Exploring asymmetrical social capital effects. *Political Communication*, 34(1), 44-68.
- Demirtaş, M. (2012). Yerel yönetimlerde bir halkla ilişkiler çalışması olarak sosyal paylaşım ağlarının kullanımı: Üsküdar Belediyesi örneği. *Humanities Sciences*, 7(4), 291-314.
- Diyarbakır BŞB. (2015). Diyarbakır. <https://www.diyarbakir.bel.tr/galeri/fotograf-galerisi.html> (Erişim: 15.06.2021).
- Diyarbakır Valiliği. (2021). *Diyarbakır'da doğa ve insan*.
<http://www.diyarbakir.gov.tr/diyarbakir-da-doga-ve-insan> (Erişim: 15.06.2021).
- Diyarbakır Valiliği. (2021). <http://www.diyarbakir.gov.tr/sehrimiz> (23.09.2021).
- Düzgün, A. & Ataman, G. (2020). Stratejik liderlik, sosyal sermaye ve performans arasındaki ilişkiler. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 2161-2192.

- Emini, T. F. ve Sancak, E. (2018). Yerel yönetim ve halkla ilişkiler: Yerel yönetimlerin tanıma ve tanıtma yöntemleri üzerine bir derleme. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 79-90.
- Erbay, Y. & Yener, Z. (1999). *Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Yerel Yönetimlerimizin Avrupa Platformu*. İstanbul: Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi (WALD) Yayını, 88-90.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel yönetimlerde katılımcı mekanizmalar ve trabzon büyükşehir belediyesi örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 4(2), 295-310.
- Erdoğan, M. (2011). *Yerel yönetimlerde toplumsal sermaye, teori ve katılımcı pratikler*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkan, R. & Bağlı, M. (2005). Göç ve yoksulluk alanlarında kentle bütünleşme eğilimi: Diyarbakır örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Esmer, Y. Yüksel, M. & Şaylan, O. (2019). Yerel yönetimlerde inovasyon uygulamalarına yönelik bir değerlendirme. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 175-189.
- Folz, D.H. (2004). Service Quality and Benchmarking the Performance of Municipal Services. *Public Administration Review*, 64(2), 209-220.
- Gerni, G. M.(2013). *Sosyal sermaye ve örgütsel boyutu*. İstanbul: Beta Basım, 15-17.
- Glaeser, E. L. Laibson, D. & Sacerdote, B. (2002). An economic approach to social capital. *The economic journal*, 112(483), F437-F458.
- Gündüz, H. (2013). *Yerel yönetimlerin sosyal belediyeçilik kapsamında yardıma muhtaç ailelere yaptıkları sosyal yardımlar: Bağcılar belediyesi örneği*. Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 118-126
- Günkör, C. & Özdemir, M. Ç. (2017). Sosyal sermaye ve eğitim ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 70-90.
- Gürhan, N. (2015). *Diyarbakır'da Yeni Zenginliğin Mekânsal ve Toplumsal Yansımaları: Diclekent ve Metropol Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 76

- Henden, H.B. (2005). Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime. *Yerel Dünya Dergisi*, (2), 1-10.
- İl Özel İdaresi Kanunu (2005). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf> (Erişim: 01.07.2021).
- İlhan, S. İ. & Fırat, M. (2019). Malatya’da yaşayan Çingenelerde sosyal sermaye/güven ilişkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(1), 361-380.
- Karadeniz, M. (2008). *Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler faaliyetleri ve bir uygulama (Çanakkale belediyesi Örneği)*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 78
- Karagül, M. ve Masca, M. (2005). Sosyal sermaye üzerine bir inceleme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, s.37-52.
- Karakuş, S. (2020). Sosyal sermaye–güven ilişkisi. *Ayrıntı Dergisi*, 8(89).
- Karataş, İ. & Seki, İ. (2017). Sosyal sermaye ve bölgesel kalkınma ilişkisi: Aksaray örneği. *Ege Academic Review*, 17(1).
- Kartal, O. Y. Yazgan, A. D. & Kıncal, R. Y. (2017). Bilişim çağında sosyal sermayenin yeni belirleyicileri: Dijital uçurum ve sosyal medya okuryazarlığı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 353-373.
- Keleş, R. (2016). *Şehirciliğin kuramsal temelleri*. Arcivic, 48-51.
- Keleş, R. (2021). Demokrasi, sivil toplum ve kent yönetimi. *Sivil Toplum Demokrasi Ve Kent Yönetimi*, 40.
- Keleş, R. Y. (1994). Kent ve çevre haklarının korunması üzerine gözlemler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 49(03), 1-14.
- Keleş, Ş. & Dilmaç, M. (2017). Kırsal alanda sosyal sermayenin sosyal girişimcilik üzerine etkisi: Erzurum kırsalı örneği. *The International New Issues in Social Sciences*, 4(4), 43-64.
- Kelly, M.J. & Swindell, D. (2002). A Multiple-Indicator Approach to Municipal Service Evaluation: Correlating Performance Measurement and Citizen Satisfaction across Jurisdictions. *Public Administration Review*, 62(5), 610- 621.

- Kıyat, B. D. (2018). Sosyal sermayenin kurum kimliğindeki önemi üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(9), 131-146.
- Kızılkaya, O. (2017). Sosyal sermayenin ekonomik büyüme üzerindeki potansiyel etkisi: Türkiye için yapısal kırılmalı eşbütünleşme analizi. *Sosyoekonomi*, 25(33), 175.
- Kitapçı, İ. (2017). Piyasa başarısızlıklarına alternatif bir çözüm: sosyal sermaye yaklaşımı. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 28-45.
- Kocaoğlu, U. B. & Bingöl, S. E. (2015). Belediye hizmetlerinde gönüllü katılım: Konya örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 29, 53-62.
- Konak, S. (2018). *Dışsal sosyal sermayenin işletme performansına etkisinde rekabet stratejilerinin aracılık rolü: Otel işletmelerinde bir araştırma*. Doktora Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Man, F. (2017). Çalışma hayatında “fiziksel görüntü ve sosyal sermaye” ya da “dördüncü sermaye”. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(1), 46-61.
- Mazumdar, S. Learnihan, V. Cochrane, T. & Davey, R. (2018). The built environment and social capital: A systematic review. *Environment and Behavior*, 50(2), 119-158.
- Meriç, M. & Sakal, M.(2005). *Yerel yönetimler ve finansman*. Ankara: Birleşik Yayıncılık.
- Mutlu, F. (2015). Yerel yönetimlerde katılımcı demokrasi anlayışı: Kâğıthane (İstanbul) İlçesi Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 473-486.
- OECD. (2001). Human and social capital are keys to well-being and economic growth. <http://www.oecd.org/social/humanandsocialcapitalarekeystowell-beingandeconomicgrowth.htm> (05.02.2021).
- OECD. (2020). Social capital. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/aa436802-en/index.html?itemId=/content/component/aa436802-en> (05.02.2021).
- OECD. (2021). What is social capital? <https://www.oecd.org/insights/37966934.pdf> (05.02.2021).

- Ökmen, M. (2005). Küreselleşme sürecinde yerelleşme eğilimleri ve yerel yönetimler. *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I: Reform*, 539-565.
- Özaslan, R. K.& Alıcı, O. (2014). Kalkınma planlarında yerel yönetimler ve yapılan reformlar çerçevesinde mukayesesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 315-342.
- Özdemir, A. A. (2015). *Sosyal ağ özellikleri bakış açısıyla sosyal sermaye ve bilgi yaratma ilişkisi: Akademisyenler üzerinde yapılan bir alan araştırması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 70-128
- Özer, M. A. (2005). Günümüzün yükselen değeri: yeni kamu yönetimi. *Sayıştay Dergisi*, (59), 3-46.
- Öztopçu, A. (2021). *Sosyal sermaye teorisi ve sürdürülebilir yerel kalkınma*. Yeni İnsan Yayınevi, 25-28.
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: America's declining social capital. In *Culture and politics* pp. 223-234. Palgrave Macmillan, New York.
- Resmi Gazete. (1994). 4541 Sayılı “Şehir Ve Kasabalarda Mahalle Muhtar Ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun”. Yayımlar Tarihi: 15.04.1994, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.4541.pdf> (Erişim: 25, 10, 2021).
- Resmi Gazete. (1944). Şehir Ve Kasabalarda Mahalle Muhtar Ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.4541.pdf> (Erişim: 25, 10, 2021).
- Robison, L. J. , Schmid, A. A. & Siles, M. E. (2002). Is social capital really capital? *Review of social economy*, 60(1), 1-21.
- Rodgers, J. , Valuev, A. V. , Hsuen, Y. , & Subramanian, S. V. (2019). Social capital and physical health: An updated review of the literature for 2007–2018. *Social Science & Medicine*, 236, 112360.
- Rubio, M. (1997). Perverse social capital—some evidence from Colombia. *Journal of Economic Issues*, 31(3): 805-816.
- Serçek, S. & Hassan, A. (2016). Turizmde destinasyon markalaşması ve Diyarbakır örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(1), 6-27.

- Shiell, A. , Hawe, P. & Kavanagh, S. (2020). Evidence suggests a need to rethink social capital and social capital interventions. *Social science & medicine*, 257, 111930.
- Skirnevskiy, V. , Bendig, D. & Brettel, M. (2017). The influence of internal social capital on serial creators' success in crowdfunding. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(2), 209-236.
- Şan, M. K. ve Şimşek, R. (2011). Sosyal Sermaye Kavramının Tarihsel-Sosyolojik Arka Planı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (1), 88-111.
- Tamer, M. G. (2019). Okul yöneticilerinin desteğiyle oluşturulan sosyal sermayenin okul başarısına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (41), 283-312.
- Toprak, Z. (2006). *Yerel yönetimler* (Vol. 6). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 218-265
- Tosun, E. K. (2013). Yaşam kalitesi ekseninde şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: Yavaş kentleşme hareketi. *Uludağ Journal of Economy & Society*, 32(1).
- Tulin, M. Lancee, B. & Volker, B. (2018). Personality and social capital. *Social Psychology Quarterly*, 81(4), 295-318.
- Uysal, Y. & Atmaca, Y. (2018). Türkiye'deki merkezi ve yerel yönetim ilişkilerinin yönetim modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 411-424.
- Vigoda, E. & Yuval, F. (2003). Managerial quality, administrative performance and trust in governance revisited: A follow-up study of casuality. *International Journal of Public Sector Mangement*, 16(3), 12-25.
- Woolcock, M. (2021). The place of social capital in understanding social and economic outcomes. <https://www.oecd.org/innovation/research/1824913.pdf> (Erişim: 05.02.2021)
- Yalçındağ, S. (1997). Yerel Yönetimlerde Etkinlik. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 6(1), 26-27.
- Yay, S. ve Şataf, C. (2018). Yeni kurumsal iktisat perspektifinden sosyal sermaye. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-11.

- Yayınoğlu, E.P. (2007). *Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler*. İstanbul: Birsen Yayınevi, 54-59.
- Yiyit, T. (2017). Sosyal sermaye kavramına Türkiye'deki örgütsel davranış çalışmaları açısından bir bakış. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1499-1520.
- Zengin, E. & Kesgin, M. (2013). Yerel yönetimlerin çocuk suçluluğunun önlenmesinde ilgili kurumlarla etkileşimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37).

EK 3: Sosyal Sermaye Ölçeği (Uygulanan Form)

Değerli katılımcı,

Bu araştırmada yerel yönetimlerin başarısında sosyal sermayenin rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıda demografik bilgilerin yer aldığı, sosyal sermaye ölçeği yer almaktadır. Ölçekte yer alan ifadeleri Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi çalışanı olarak, belediyenin hizmetlerine ve ilişkilerine yönelik doldurmanız gerekmektedir. Araştırmada elde edilen veriler yalnızca araştırmanın amacına uygun olarak kullanılacaktır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Formda yer alan soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek boş bırakmadan doldurmanız istenmektedir. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Nigar DEĞER ÇAKAR

Demografik Bilgi Formu	
Cinsiyet	Kadın ☐ Erkek ☐
Yaş	25 ve altı ☐ 26-35 ☐ 36-45 ☐ 46 ve üzeri ☐
Eğitim durumu	İlk/ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐
Medeni durum	Evli ☐ Bekâr ☐ Boşanmış ☐
Mesleki kıdem	1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16 ve üzeri yıl ☐
Gelir düzeyi	3500 TL ve altı ☐ 3500-6000 TL ☐ 6000 TL üzeri ☐
Yerel yönetimlerin sunduğu hizmetleri genel olarak değerlendirme	Oldukça yeterli ☐ Kısmen Yeterli ☐ Yetersiz ☐
Hizmetlerin sunulmasında tarafsızlık/eşitlik	Oldukça yeterli ☐ Kısmen Yeterli ☐ Yetersiz ☐
Hizmetlerin sunulmasında güven	Oldukça yeterli ☐ Kısmen Yeterli ☐ Yetersiz ☐
İşe alımlarda liyakat	Oldukça yeterli ☐ Kısmen Yeterli ☐ Yetersiz ☐
Halkla ilişkiler düzeyi	Oldukça yeterli ☐ Kısmen Yeterli ☐ Yetersiz ☐
SOSYAL SERMAYE ÖLÇEĞİ	

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Çalıştığım kurumda bilgilerimizi diğerleriyle paylaşabileceğimiz iletişim kanalları mevcuttur.	1	2	3	4	5
2.Çalıştığım kurumda iletişim kanalları farklı birim ve kişilerde mevcut olan bilgilerin dağıtılmasına olanak sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
3.Çalıştığım kurumda iletişim sistemi farklı birim ve kişilerden gelen bilgilerin diğer kişilere zamanında iletilmesine olanak sağlar.	1	2	3	4	5
4.İletişim ağı, iletişim ağı içinde bulunan kişilere bilgilerini paylaşma ve dağıtma olanaklarından haberdar olma fırsatı sağlar.	1	2	3	4	5
5.Çalıştığım kurumda iletişim kanalı yoğun miktarda bilgi ve çok sayıda bilgi paylaşımını gerçekleştirecek kişi ve birime sahiptir.	1	2	3	4	5
6.Çalıştığım kurumda birbirimizi anlamamızı ve iletişime geçmemizi kolaylaştıracak ortak terimler, ifadeler ve sözlerden oluşan bir dil kullanırız.	1	2	3	4	5
7.Çalıştığım kurumda kullandığımız ortak dil sahip olunan ve paylaşılan bilgileri elde etmede, yorumlamada ve anlamada etkinlik sağlar.	1	2	3	4	5
8.Çalıştığım kurumda kullandığımız ortak dil, mevcut bilgilerden yeni bilgiler elde edilmesinde kolaylık sağlar.	1	2	3	4	5
9.Kurumda çalışan diğer kişilerle paylaşımcı bir ilişkimiz vardır. Fikirlerimizi, duygularımızı ve ümitlerimizi serbestçe paylaşabiliriz.	1	2	3	4	5
10.Kurumda çektiğim zorlukları buradakilerle özgürce konuşabilirim ve onlarda beni dinlemek ister.	1	2	3	4	5
11.Buradakilerle sorunlarımı paylaşırsam yapıcı ve ilgili bir şekilde tepki vereceklerdir.	1	2	3	4	5
12.Çalıştığım kurumda takım çalışmasını ve yardımlaşmayı destekleyen bir anlayış var.	1	2	3	4	5
13.Çalıştığım kurumda eleştirilere ve farklı fikirlere açık olma, paylaşılan bir değerdir.	1	2	3	4	5
14.Kurumda yazılı olmayan kurallar bilgi paylaşımını desteklemektedir.	1	2	3	4	5
15.Çalıştığım kurumda paylaşılan değerleri kendi değerlerimle uyumlu buluyorum.	1	2	3	4	5
16.Kurumda iletişime, bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık beni benzer şekilde davranmaya zorunlu kılar.	1	2	3	4	5
17.Çalışma arkadaşlarımla kendimi bir bütün olarak görebiliyorum.	1	2	3	4	5
18. Çalıştığım kurumda iletişim kanalları başkalarının sahip olduğu bilgilere erişimime olanak sağlamaktadır.	1	2	3	4	5

19. Çalıştığım kurumda iletişim kanalları farklı birim ve kişilerde mevcut olan bilgilerin dağıtılmasına olanak sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
20. Çalıştığım kurumda iletişim kanalı, bilgisini paylaşmak isteyen kişi ve birimlerin kolayca iletişim ağına katılmasına olanak sağlar.	1	2	3	4	5
21. Çalıştığım kurumda örgütsel anlayış, farklı bireysel ve kültürel değerlere dayalı iletişim ve ilişkilerin oluşmasına olanak sağlamaktadır.	1	2	3	4	5
22. çalıştığım kurumda anlatılan başarı hikâyeleri; bireyler ve birimler için bilgi ve değerlerin yaratılmasında, paylaşılmasında ve saklanmasında yol gösterici olur.	1	2	3	4	5
23. Eğer iş arkadaşlarımdan birileri bir yere transfer edilirse hem onlar hem biz yalnızlık hissederiz.	1	2	3	4	5
24. İş arkadaşlarımla ilişkilerimizde birbirimize belirgin ölçüde duygusal yatırımlar yapıyoruz.	1	2	3	4	5
25. Çalıştığım kurumda iletişime ve bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık paylaşılan bir değerdir.	1	2	3	4	5
26. Çalıştığım kurumda iletişime, bilgi paylaşımına isteklilik ve açıklık değerleri beni de bu yönde davranmaya sevk ediyor.	1	2	3	4	5